ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ГАЗЕТАСИ

Қишлоқ ҳаёти

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1996 йил 2 август ЖУМА № 58 (5.730) сотувда эркин нархда

МУАССИСЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» УЮШМАСИ

АВГУСТ ҲОСИЛГА - ҲОСИЛ ҚЎШИШДА ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОЙ

Шу кеча-кундузда ғоят самарали меҳнат қилиш керакки, ҳар туп ғўзада мўл-кўл ҳосил тўплансин. Ниҳоллар деҳқон меҳрига қонсин. Бунга эришишда сафарбарлик, ишни оқилона ташкил этиш катта аҳамиятга эга. Айни пайтда йиғим- терим техникасини сифатли таъмирлаш кечиктириб бўлмас вазифалардандир. Бугунги долзарб дамлар шуни тақозо этаётир.

Пахта—ризқ-рўзимиз, либосимиз, бебаҳо бойлигимиз.

ЧАНОҚ ТАБАССУМИ

Олтиариқ тумани Б. Отақулов номидаги жамоа хўжалигининг Маъмуржон Дўсматов бошлиқ бригадаси далаларида пахта очилди. 45 гектар майдонда «Фарғона-3» навли пахта етиштираётган миришкорлар ғўзани агротехника талаблари асосида парваришлаб, олти марта комплекс ишловдан чиқардилар. Ҳар туп ғўзада 7-8 тадан бўлиқ кўсак, шода-шода гул ва шоналар борлиги ҳосил мўл бўлишидан дарак бермоқда.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

НАМАНГАН ҒАЛЛАКОРЛАРИ ЗАФАРИ

Вилоят миришкорлари ғаллачиликда юксак натижага эришдилар. Мавжуд 80 минг гектар майдондаги йиғиштириб олинган сара доннинг 163 минг тоннаси давлатга сотилди.

Уйчи, Учқўрғон, Норин, Наманган, Чортоқ, Тўрақўрғон, Мингбулоқ, Косонсой туманлари деҳқонлари етилган ҳосилни нест-нобудсиз йиғиштириб олишда намуна бўлдилар. Ана шу туманларда ҳосилдан бўшаган ерларга қайта экин экиш ва парваришлаш ишлари авжи паллада.

Республикамиз мустақиллигининг беш йиллиги шарафига Учқўрғон, Норин, Уйчи ва Наманган туманлари миришкорлари ҳосилдорликни 45-53 центнерга етказиб, юқори кўрсаткичга эришдилар.

— Бу йил вилоят далаларида 523 та комбайн ишлади, — дейди вилоят деҳқончилик-саноати уюшмаси раиси муовини Убайдулла Маматов. — Шундан 23 таси АҚШдан келтирилган «Кэйс» комбайнларидир. Механизаторларнинг ишбилармонлиги ва янги техникани тез ўзлаштириб олганлиги туфайли улар ёрдамида 20 минг гектардаги ғалла сифатли йиғиштириб олинди.

Ғалладан мўл-кўл хирмон уйишда айниқса, Учқўрғон туманидаги «Ўзбекистон», «Жалолобод», «Бирлашган», Чортоқ туманидаги «Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллиги», Янгиқўрғон туманидаги Ш. Охунов, Тўрақўрғон туманидаги И. Набиев номли жамоа хўжаликлари катта ташаббус кўрсатдилар.

Масъулиятли паллада ташаббус кўрсатган механизаторлардан 60 нафарига вилоят деҳқончилик-саноати уюшмаси ҳамда касаба уюшмаси томонидан дам олиш масканларига бепул йўлланма берилди.

Абдунаби ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ДЕҲҚОНГА МАНЗУР

...Қуёшда товланиб, эгатларга таралаётган сув ғўзани янада яшнатаяпти. Оби ҳаётга қонган пайкал тўқ яшил тус олаётгани сезилади, Ўттиз ёшдан ошган йигит эгатларни бир текис суғораётганди. Ғўза 7-8 тадан кўсак туккан, яна 20 дан зиёд гули бор. Ҳафсала билан ўтоқ қилингани туфайли бегона ўт кўзга ташланмайди. Одам белигача келган ғўзалар орасидаги аёл гоҳ кўриниб, гоҳ кўринмай кетарди.

Ижарачи Роза Раҳимова дала бошига яқинлашди. Ғўза нави билан қизиқсак, «Шароф-75» экан. Бу ғўза нави оби ҳаётни кам талаб этиши сабабли енгил суғориб олишаётган экан. Чигит 60Х30 шаклида икки қаторлаб экилган. Олтмишлик эгат орқали сув таралаётганди. Р. Раҳимова камида 33 центнердан ҳосил олишни режалаштирган экан. Даладаги ҳосил чўғи чамаланса, ундан ҳам зиёд чиқиши аниқ эди.

— Пахта майдонининг учдан бир қисмига «Шароф-75» навини экканмиз, — дейди Янгибозор туман «Маданият» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Эгамберган Ваисов. — Бу нав раҳматли Шароф Рашидовни жуда қизиқтирганди. 1975 йилда «Бу навнинг истиқболи порлоқ, вилтга чидамли ва эртароқ пишади. Айниқса, шимолий ҳудуд учун қулай. Хоразмда синаб кўринглар», деганди. Шу сабабли «Шароф-75» деб аталиши бежиз эмас. Ўтган йили тажриба тариқасида экиб, 43 центнердан ҳосил етиштирдик. Бу навнинг хусусияти кўп экан. 36 фоизгача узун тола беради, ёғлилик даражаси 20 фоиздан зиёд. 10-15 кун олдин пишади. Иссиқ ва вилтга чидамли, нишона ва гулини тўкмайди, кўп сув талаб этмайди. Шохламай тик ўсгани учун бир гектарда 100-110 минг туп кўчат қолдирилади. Қуёш энергиясини кўпроқ қабул қилади, шунинг учун ҳам чигитида қувват кучли. Ер қаттиқ ёки ёмғир ёғиб қатқалоқ бўлса ҳам бемолол униб чиқаверади.

Раисбува Шароф аканинг назари тушган нав ҳақида тўлқинланиб гапираркан, унинг келажаги борлигини алоҳида таъкидлади. Ўзбекистон обрусини янада оширишга хизмат қиладиган бу нав толаси ҳатто нозиктаъб хорижий саноатчиларнинг эътиборини жалб қила олади. Тола пишиқлиги, узунлиги билан ҳар қандай тўқув дастгоҳига мос келади.

Далаларни айланарканмиз, Карим Хидиров, Рўзимбой Мадраҳимов, Эгамберган Машарипов бошлиқ бригадаларда ғўзалар кўнгилдагидек ривож топганининг гувоҳи бўлдик. Айниқса Угилжон Матёқубова, Марям Матсапоева, Робия Қурбонниёзова каби ижарачиларнинг далаларидаги ҳосил чўғи кўзни қувонтиради.

Мазкур жамоа хўжалиги ғаллакорлари ҳам бу йил сидқидил ишлаб, давлат буютмасини адо этдилар. Уриб-янчилган ҳосилнинг 568 тоннаси давлатга сотилди. Ҳосилдан бўшаган ерларга такрорий экинлар экилди.

Фарҳод МУҲАММАДИЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Ёз неъмати

ТИЛИМИ ТИЛНИ ЁРАР

Ўлкамизда ёз. Ғарқ пишиқчилик палласи. Айниқса, чилла қуёшидан нур эмиб, чилла сувига қонган мева-чева, қовун-тарвузнинг мазаси бошқача бўлади. Ота-боболаримиз айтганидек, бу ноз-неъматлар нафақат дастурхонимиз кўрки, ҳамма дардга даво, қувват манбаидир.

Шу кунларда тупроғи тиллога тенг мамлакатимизнинг қайси бурчагига борманг боғбону соҳибқорлар, полизчию сабзавоткорларнинг ғайрат билан ҳосил йиғиштираётганининг гувоҳи бўласиз. Эрта баҳордан қилинган астойдил меҳнат мевасини пешма-пеш юрт дастурхонига тортиқ этишмоқда. Сархил мева-чева, қовун-тарвуз ортилган машиналарнинг кети узилмайди.

Бўка туманидаги «Бўка»жамоа хўжалигида фаолият кўрсатаётган «Ўзбекистон» деҳқон-фермер хўжалигида ҳам бу йил ҳамма экинлардан мўл ноз-неъмат етиштирилди. Ҳосил таъмини тотиб кўрган инсон аҳил жамоа уста миришкорлардан иборат эканини ҳис этади.

— Бизда ҳамма иш пухта ҳисоб-китоб, аниқ режа асосида олиб борилади, — дейди фермер хўжалиги раҳбари Тўлабой Отабоев. — Чунки деҳқон қанча юқори ҳосилдорликка эришса, оладиган даромади шунча ортаверади. Пухта ҳисоб-китоб эса унинг баракасини таъминлайди. Парвариш меҳр билан қилинса, пишиб етилган неъмат сифати яхши бўлади. Барчамизнинг орзумиз ҳам шу: даламиздан чиққан насибани кексаю ёш бир татиганидаёқ «етиштирган деҳқонга раҳмат» десин. Биз учун бундан ортиқ савоб йўқ.

Ҳа, дунёда савоб олишдан зиёда бойлик борми. Шу эзгу ниятни дилига жо этиб пайкал кезган инсон ҳеч кам бўлмайди.

СУРАТЛАРДА: 1. «Ўзбекистон» деҳқон-фермер хўжалиги раҳбари (чапда) Тўлабой Отабоев оилавий полизчилик звеноси саркори Абдураззоқ Исмоилов ва ижарачи Раҳима Исмоиловалар янги узилган тарвузларни кўздан кечиришмоқда. 2. Ёз неъматини шаҳарликлар дастурхонига жўнатиш ҳаракати авжида.

Ҳ. АВВАЛОВ олган суратлар.

Ўзбекистон ислоҳотлар модели жаҳон эътирофида

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамаси мажлисида сўзлаган нутқидаги қуйидаги сўзлар юртдошларимизни ғоят тўлқинлантириб, катта кўтаринкилик бахш этди: «Бизнинг ютуқларимиз — одамларимизнинг фидокорона меҳнати натижасидир. Ватандошларимиз ислоҳотлар йўлига ишондилар ва бу йўл рўёбга чиқиши учун ҳаракат қилдилар.

Бугун мен, мана шу юксак минбардан туриб, халқимизга қилган меҳнатлари учун, тоғдай бардоши учун, қийинчиликлар вақтинчалик эканини тушунгани учун, мустақиллигимиз ва тикланиш йилларида қилиб улгурган ишларимизни қўллаб- қувватлагани учун самимий миннатдорчилик билдирмоқчиман. Юртимизда ҳукм сураётган тинчлик ва осойишталик учун, Ўзбекистоннинг буюк келажаги ва фарзандларимизнинг келажаги ва камолоти учун қилаётган меҳнати учун халқимизга таъзим бажо келтиришга ижозат бергайсиз».

Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллигига катта тайёргарлик кўрилаётган шу кунларда 1996 йил биринчи ярми якуни ижтимоий-иқтисодий кўрсаткичлари ҳар томонлама таҳлил қилиниб, мамлакатимиз ривожланиш, юксалиш йўлидан бораётганлиги алоҳида таъкидланганлиги, тараққиёт суръатлари ва миқёсларини кўрсатувчи кўплаб далилу мисоллар келтирилганлиги ғоят қувончли бўлди. Бу халқимиз истиқлол байрамини муносиб меҳнат туҳфалари билан кутиб олаётганлигини тасдиқлайди. Шу нуқтаи назардан республикамиз агросаноат мажмуи тармоқлари фаолиятини таҳлил этеак, кўпгина туманларда, бир қатор вилоятларда яхши натижаларга эришилаётганлиги, хусусан ғаллачилик, мева-сабзавотчилик соҳаларида муваффақиятлар қўлга киритилаётганлиги аён бўлади. Республикамизда ғалла мустақиллигини таъминлаш юзасидан юртбошимиз томонидан бошланган саъй-ҳаракат ажойиб самара бериб, унинг салмоғи йилдан- йилга ошиб бораяпти. Бу йил бошоқли ғалла етиштириш ва ҳосилни саранжомлаб олишда Андижон, Бухоро, Сурхондарё, Фарғона, Тошкент, Наманган вилоятлари, Избоскан, Уйчи, Денов, Учқўрғон, Юқори Чирчиқ, Шофиркон туманлари ғаллакорлари қувончли натижаларга эришдилар. Ҳозирга қадар мамлакатимиз бўйича 1 миллион 820 минг тоннадан зиёд бошоқли ғалла тайёрланди. Бу ўтган йилнинг шу муддатига нисбатан 100 минг тонна кўпдир.

Ғалла мустақиллигига эришиш учун суғориладиган майдонларда бошоқли дон етиштириш технологиясини такомиллаштириш, уруғчиликни яхшилаш, ҳосил ўрим-йиғимини энг мақбул муддатларда, нобудгарчиликларсиз адо этишга алоҳида эътибор берилаяпти. Ҳар гектар майдондан олинадиган ғалла ҳосилдорлигини ошириш бу борада бош йўналиш ҳисобланади. Андижон вилоятининг азамат ғаллакорлари ҳосилдорликни 50 центнердан ошириб, барчага намуна бўлишаяпти. Фарғона, Наманган вилоятлари бошоқли дон усталари эса ҳосилдорликни 37-40 центнерга етказишга муваффақ бўлдилар. Ана шу вилоятлар ва ғалла ҳосилдорлигини 50-55 центнердан оширган ўнлаб туманлар, бу кўрсаткични 60-75 центнерга

ИСТИҚЛОЛ ЙЎЛИ— ИҚБОЛ ЙЎЛИ

етказган хўжаликлар, бригадалар, ижарачилар тажрибасини бутун мамлакатимизга кенг ёйиш, у кўпчиликнинг мулки бўлиб келишига эришиш мақсадга мувофиқдир.

Айни шу нуқтаи назардан республика бўйича бошоқли ғалла ҳосилдорлиги ҳозирги пайтга қадар ўртача 22 центнерга тўғри келаётганлигини мушоҳада қиладиган бўлсак, ҳали катта имкониятлар борлиги аён бўлади. Тўғри, бу йил об-ҳаво лалмикор майдонларда ғалла етиштиришга салбий таъсир этганлиги умумий кўрсаткични пасайтирди. Кўпгина лалми ерларда ҳосил яхши бўлмаганлиги сабабли ялпи хирмон даражаси кам бўлганлигини эътироф этиш зарур. Лекин суғориладиган майдонларда қатор туман ва хўжаликларда 45-65 центнердан ҳосил олинган бир шароитда бошқаларида бу кўрсаткич 25-30 центнердан ошмаганлигини қандай изоҳлаш мумкин?! Суғориладиган ерлар — мамлакатимизнинг бебаҳо бойлиги. Халқимиз турмуш даражасининг қандай бўлиши кўп жиҳатдан шу майдонлардан мумкин қадар кўпроқ, йил бўйи самара олинишига боғлиқ.

Агросаноат мажмуи ходимлари олдига ғалла мустақиллигини таъминлашга мамлакатимиз учун катта стратегик ва иқтисодий аҳамиятга эга бўлган пахта етиштириш ҳажмини камайтирмаган ҳолда эришишдек масъулиятли ҳамда шарафли вазифа қўйилган. Бу суғориладиган ерлардан йил бўйи самарали фойдаланишни, ҳосилдорликни мумкин қадар ошириб боришни, дон ва пахтанинг унумдор, эртапишар навларини яратишни, ўсимлик парвариши муддатларини қисқартириш ҳамда экинларнинг пишиб етилиш даврини камайтиришни тақозо этади. Айни шу йўналишларда 1993-1995 йилларда Андижон вилоятида қимматли тажрибалар ўтказилиб, яхши натижаларга эришилди. Биринчиси — сентябрь ойининг охири, октябрь ойи давомида пахта бир-икки марта териб олингандан сўнг эгатларга ҳамда унинг ёнбағрига донни махсус сеялкаларда экиш, пахта йиғим-терими тугагандан сўнг суғориб, қаттиқ совуқ бошлангунга қадар ғалланинг илдиз отиб, майса бўлишига эришиш, қишда ва баҳорда экинни меҳр билан парваришлаб, узоғи билан июнь ойининг бошларида бошоқлар пишиб етилишини таъминлаш бўйича мақбул технология ўзлаштирилди. Бу тажриба уч йил давомида ҳаёт синовидан муваффақиятли ўтиб, гектаридан 45-50 центнер ғалла олиш мумкин эканлигини кўрсатди. Иккинчи қимматли тажрибанинг моҳияти шундан иборатки, мамлакатимиз учун асосий экин ҳисобланган пахтанинг пишиб етилишини камида бир ой қисқартириш мақсадида чигитни плёнка остига экиш технологияси ўзлаштирилди. Ўтган йили ва бу йил ана шу тажриба ўзининг ажойиб самараларини кўрсатмоқда. Пахта июль ойининг сўнгги ҳафтасида очилиб, август ва сентябрь ойларида ҳосилни тўла саранжомлаб олиш учун имконият вужудга келаяпти. Чигит плёнка остига экилган майдонларда пахта ҳосилдорлиги ўртача 42-45 центнерни ташкил этаяпти. Андижон вилоятининг юқорида таъкидланган икки қимматли тажрибаси бугунги кунда бошқа жойларда ҳам кенг қўлланиляпти. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалик вазирлиги ҳайъатининг қарорига мувофиқ 1997 йилдан бошлаб Андижон услубини мамлакатимизнинг барча минтақаларида қўлланиш тадбирлари кўрилаяпти.

Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги Президентимиз Ислом Каримов нутқида Ўзбекистон юксалиш йўлига тушиб олганлиги алоҳида таъкидланиб, бунинг омиллари бирма-бир уқтириб ўтилди. Юртимиздаги тинчлик ва осойишталик, иқтисодий ислоҳотлар кенг жабҳада амалга оширилаётганлиги, давлат томонидан ижтимоий ҳимоя кафолатланганлиги, ҳуқуқий давлат пойдевори қўйилаётганлиги, халқимизнинг ҳамжиҳатлиги ва яратувчилик меҳнати мамлакатимизда бунёд этилаётган буюк давлатнинг мустаҳкам устунларидир. Уларни кўҳна Туронзаминда давлатчиликка асос солган бобомиз Амир Темур ва темурийлар даври тарихи музейи бутун теварак-атрофига ўрнатилган ҳамда ҳозирги кунда гўзал қиёфа касб этаётган сервиқор устунларга қиёслагимиз келади. Зеро, ҳар иккисининг негизи бир бўлиб, мазумуни муштаракдир. Келажаги буюк давлатимизнинг устунлари боқий бўлсин!

«ЎЗДЭУАВТО» АВТОСАЛОНИ

Андижондаги собиқ «Вилоятавтотеххизмат» корхонаси биносида «УзДЭУавто» Узбекистон-Корея қўшма корхонасида ишлаб чиқарилаётган «Тико», «Нексия» ва «Дамас» автомашиналари сотиладиган автосалон очилди. «Асака банк»нинг Андижон булимига ҳам шу бинодан жой ажратилди. Узбекистонда тайёрланган автомобилни сотиб олишни истаган харидорлар банк бўлимидан қарз олиши мумкин. Чунки, янги машинамизга харидор бўлаётган кўпчилик орасида ана шундай, ҳозирча моддий мададга эҳтиёжманд кишилар ҳам бор.

Тез орада бу ерда «УзДЭУавто» қўшма корхонасида тайёрланган машиналарга техник хизмат кўрсатиш корхонаси иш бошлайди. Мазкур хизмат кўрсатиш марказида Корея Республикасида махсус таълим олган мутахассислар ҳаваскор автомобилчиларга ёрдам беради.

(ЎзА).

Қишлоқ инфраструктураси: истиқбол дастури ҳаракатда

ЗАМОНАВИЙ ЎЙИНГОҲ

Паркентда барча қулайликларга эга бўлган 10 минг ўринли ўйингоҳ 70 кун ичида қуриб, фойдаланишга топширилди. Бу ишда ташаббускорлик курсаттани учун туман ҳокимлиги вилоят ҳокими томонидан енгил машина билан мукофотланди.

Қисқа муддатда бунёд этилган спорт комплексининг ғарб томонидаги стадион эрталабданоқ байрамона тус олди. Турфа ранг байроқларнинг шабодада ҳилпираши, савдо кўргазмалари пештахталарига бўйи бор ўралган атлас матоларнинг жилваланиши, хўжаликлар боғларида битган ҳар хил боғдорчилик, полиз-сабзавот маҳсулотларининг қуёш нурида товланиши ҳамма-ҳаммасини кузатиш завқли эди.

Карнай-сурнайлар садоси остида шарқона услубда қурилган дарвозадан томошабинлар кириб келаяпти. Олис-олислардаги Чотқол тоғ тизмаларигача туташиб кетган кўм-кўк боғлар, теракзорлар, узумзору бедазорлар, ғалласи ўриб олинган олтин қирликлар уйғунлашиб баландликда кафт устида тургандек ажиб манзара касб эттан. Таниқли санъаткорларнинг жозибали, жарангдор овози ана шу гўзаллик узра баралла янграб, дилларга ором ва қувонч бахш этарди.

Майдони кўм-кўк чим билан қопланган, ёғоч ўриндиқлари ялтироқ, буёқдан чиқарилган, табло экрани ҳам ўз ўрнини топиб ўрнатилган. Туманнинг янги стадион комплекси она табиатнинг ана шу ҳуснига, файзига янада чирой бахш этиш учун атайин бунёд этилгандек.

Кўргазмаларни айланиб юриб, ўйингоҳни қисқа вақт ичида сифатли барпо этиш ишига бошқош бўлиш учун туну кун шу ерда бўлган туман ҳокими муовини Ҳожимурод Эрматов, туман спорт қўмитаси раиси Рустам Йўлдошевларни учратиб қолдик. Ўйингоҳни Паркентдаги жамоа хўжаликлари, халқ таълими, қурилиш, савдо ташкилотлари, тадбиркорлар ва бир қатор корхоналар ҳамда «Қуёш» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоалари ҳашар йўли билан бунёд этдилар. Айниқса, «Гулбоғ» жамоа хўжалиги, «Бойқозон» халқ корпорацияси, туман техника таъминоти ва таъмирлаш бирлашмаси, Паркент сув қурилиши тресги ва бошқа идоралар жамоаларининг ҳиссаси катта бўлди.

Тошкент вилояти ҳокими Э. Рўзиев, ҳоким муовини Д. Жаҳонгирова, ҳокимлик бўлим ва бошқармалари бошлиқлари, етакчи мутахассислар, шаҳар ва туманлар ҳокимликлари вакиллари иштирокида ўйингоҳни очишга бағишланган тантана бўлиб ўтди,

— Азиз юртдошлар, — деди туман ҳокими Туроп Холтоев. — 1996 йил мустақил республикамиз спорти тарихида бурилиш йили бўлди. Президентимизнинг футболни ривожлантириш тўғрисидаги фармонига мувофиқ бу соҳага эътибор кучайди. Мазкур ўйингоҳ бутун паркентликлар ҳашари билан қисқа муддатда бунёд этилди...

Туман ҳокими бу байрам муносабати билан паркентликларни самимий табриклади. Уни бунёд этган барча ташкилотлар номини бирма-бир тилга олиб, уларга миннатдорчилик билдирди.

Сўнгра тантана иштирокчиларини вилоят ҳокими Э. Рўзиев табриклади.

— Республикамизда спорт бугунги кунда ўзгача маъно ва ўзгача манзара кашф этмоқда, — деди у. — Спортчиларимизнинг биринчи марта Осиё ўйинларида иштирок этиши, мамлакатимизда теннисга бағишланган йирик мусобақалар ўтказилганлиги, энг равнақ топган мамлакатларнинг ҳам Ўзбекистонда спортни ривожлантириш борасида муҳим қадам қўйилганини эътироф этиши бунинг яққол далилидир. Бугун паркентликларни хурсанд қилиб турган мазкур ўйингоҳ минглаб оддий кишилар, корхона, ташкилотлар жамоалари, бевосита раҳбарларнинг сидқидил меҳнатлари самарасидир. Уни қуриш учун кечаю кундуз иш олиб борилди. Ниҳоят, хайрли ҳаракат самараси бугун сизга ва бизга шодлик бахш этмоқда. Шуниси эътиборга лойиқки, Паркентда ўтган йиллар давомида кўпчилик бир ёқадан бош чиқариб, савобли ишга қўл уриб яратаётган гузарлар, спорт майдонлари, болалар оромгоҳлари, саломатлик масканлари тобора кўпайиб бормоқда. Янги замонавий бозор ҳам очилди.

Сирасини айтганда тумандаги янги қурилишлар ташаббускори бўлаётган паркентликларнинг бунёдкорлик ишлари алоҳида таҳсинга лойиқдир. Вилоятимизнинг ҳамма шаҳар ва туманларида ҳашар йўли билан бундай яратувчиликка етарли эътибор берилса, нур устига аъло нур бўларди. Шаҳар ва туман ҳокимларининг бугунги тантанага таклиф қилишидан мақсад ҳам шу — ички имкониятларни ишга солиб, омма куч-ғайратини бунёдкорликка жалб этишдан иборат.

Табрик маросимидан сўнг туман ҳокими Т. Холтоев ўйингоҳ бунёдкорларидан бири — «Гулбоғ» жамоа хўжалиги спорт қўмитаси раиси Робит Расуловга ўйингоҳнинг рамзий калитини топширди. Ўйингоҳни қуришда катталарга астойдил ёрдам берган ўқувчилар Ҳасан ва Ҳусанларга ҳам совғалар топширилди.

Шу куни ўйингоҳда турли спорт чиқишлари намойиш этилди. Сўнг вилоят шаҳар ва туманлари ҳокимлари, меҳмонлар Паркент туманида беш йил ичида бунёд этилган эътиборга лойиқ жойлар, хусусий дўконлар, гузарларни бориб кўрдилар. Улар ўз туман ва шаҳарларида бундай қурилишларни амалга ошириш юзасидан ўзаро фикрлашиб олдилар.

Саидвали ҲАСАНОВ.

КУНДА БИР ЯШНАЯПТИ

Юқори Чирчиқ туманидаги «Юқоричирчик» жамоа хўжалиги деҳқонлари жорий йилда 614 гектар ерга «6532» навли уруғ қадашганди. ШУ кунларда миришкорлар ғўза қатор ораларига ишлов бериш, озиқлантириш, суғориш ишларини бир маромда олиб боришаяпти.

Айни кунларда хўжалик далаларида 20 нафар механизатор, 70 нафар сувчи, жами 225 нафар киши фидокорона меҳнат қилаяпти. Ҳозирга қадар ғўзалар икки марта чилла сувига қондирилиб, тўрт бор комплекс ишловдан чиқарилган.

Бу ишда механизаторлардан Қўзибой Қўнғирбоев, Қосим Сеитносиров, Давлат Турсуналиев, сувчилардан Суннат Исмоилов, Мурод Бердиалиев, Ботир Тоштаевларнинг жонкуярлиги ибрат бўлаяпти. Улар ҳамжиҳатликда иш юритиб, ишловдан чиққан пайкалларга кетма-кет оби ҳаёт тарамоқдалар.

Хўжаликда пахтакорларнинг унумли ишлаб, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун барча кулайликлар муҳайё. Шийпонда иссиқ овқат, чой ташкил этилган.

Хўжаликнинг Акбарали Бердиалиев, Серикбой Омонов, Тўлаган Рисалиев, Абдуҳолиқ Жумашов бошлиқ бригадаларида деҳқон меҳрига қонаётган ғўзалар кунда бир яшнаб, бўлғуси мўл ҳосилга тамал қўйилаяпти.

— Пахтакорларимиз жорий йилда гектар ҳосилдорлигини 26,4 центнерга етказиб, 1623 тонна оқ олтин етиштиришга аҳд қилишган, — дейди хўжалик бош ҳосилоти Мамадали Урозалиев. — Ҳозирги ғанимат дамлардан оқилона фойдаланиб, парвариш уюшқоқлик билан қизғин давом эттирилаётганлиги туфайли ғўзаларда ҳосил нишоналари кун сайин кўпаймоқда.

Э. ТЎЛАГАНОВ.
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Ўзбекистон истиқлолининг беш йиллиги олдидан

ЭЛЛИКҚАЛЪА НАМУНАСИ

Ташаббус, тадбиркорлик, тажриба

Элликқалъа тумани қишлоқ хўжалигида кейинги йилларда қатор ижобий ишлар амалга оширилмоқда. Республика Президенти, Вазирлар Маҳкамасининг тармоққа оид қабул қилган фармон ва қарорлари бу борада дастуриламал бўлиб хизмат қилаяпти. Асосий мақсад иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, ердан оқилона фойдаланиш, уни ҳақиқий эгаларига бериш, деҳқончилик маданиятини ошириш, бир сўз билан айтганда қишлоқда мулкдорлар синфини яратишга қаратилди. Жамоа ва давлат хўжаликлари ўрнида деҳқончилик билан шуғулланадиган фермерлар уюшмалари вужудга келди. Тармоқда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар ўз самарасини бера бошлади. Қорақалпоғистон Республикаси ва Ўзбекистонда «Элликқалъа тажрибаси» деган ибора пайдо бўлди. Туманда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш, қўшимча ишчи ўринларини яратиш, саноатни қишлоққа олиб кириш, қишлоқ инфраструктурасини яратиш борасида ҳам намунали ишлар амалга оширилмоқда. Хуллас, туман халқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш бўйича катта тажриба тўпланган. Қуйида муваффақият омиллари, ютуқлар қай тарзда қўлга киритилаётганлиги, муаммолар ечимини топиш йўлидаги саъй-ҳаракатлар тўғрисида ҳикоя қилинади.

Туман ҳокими Амин Тожиев фаоллар билан гузарлар қурилиши лойиҳасини муҳокама қилмоқда.

ЯНГИЛАНИШ НИМАДАН БОШЛАНДИ?

Мамлакатимиз Президенти Фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари асосида қишлоқ хўжалигида олиб борилаётган ислоҳотларда ердан унумли, оқилона фойдаланиш, уни ҳақиқий эгасига топшириш, қишлоқда мулкдорлар синфини яратиш асосий мақсад қилиб қўйилган. Давр талаби шундай. Буни яхши англаган, ислоҳотлар маъносини тушунган элликқалъаликлар катта ишларни амалга оширмоқдалар. Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 12 декабрдаги фармойишида Элликқалъа туманидаги мавжуд 17 жамоа хўжалиги базасида иш юритишнинг замонавий усули—деҳқон (фермер) хўжаликлари асосида хўжалик юритишга рухсат берилди. Унга кўра ерни узоқ муддатга ижарага бериб, уни авлоддан-авлодга мерос қолдириш тавсия этилди. Туман ҳокимлигида мазкур ишларни амалга ошириш учун ишчи гуруҳи тузилди.

Ишчи гуруҳи тавсияси билан деҳқон (фермер) хўжалигидаги одамлар сони белгиланди. Ҳар бир фермернинг жамоаси ўртача беш кишидан иборат бўлиб, унга 10—15 гектар ер ажратилди. Фермер хўжаликлари ўз хоҳишига биноан уюшмаларга бирлашдилар. Уюшмада эса фермерларга хизмат кўрсатадиган ширкат ва бўлимлар тузилди. Улар фермер хўжаликлари билан шартнома асосида ишлайди. Тузилган шартномада иккала томоннинг мажбуриятлари аниқ кўрсатилади.

Уюшмаларда илгариги бухгалтерия ўрнига «Молия ҳисоби маркази» тузилди. Марказда фермерларнинг ҳисоб-китоб ишлари олиб борилади. Масалан, ширкат ва фермер хўжалиги ўртасида бажарилган иш учун чек ёзилади ва бу марказ ҳисобига киритилади. Яъни фермер ёки ширкат бошлиғи бажарилган иш ва хизмат учун уюшмада белгиланган баҳо бўйича чек ёзиб беради. Чек аввало марказда рўйхатдан ўтказилиб, фермер хўжалиги ёки ширкат бошлиғига топширилади. Расмийлаштирилган чек кейин молия ҳисоби марказига топширилади ва ҳар бир фермер, ширкат бўйича алоҳида ҳисоб-китоб қилинади. Кейин тарқатилган чеклар уюшма бўйича умумлаштирилади.

Хўжаликларнинг мавжуд техникаси қайта ҳисобдан ўтказилиб, уларнинг сони ва суммаси аниқланди. Техника ширкат балансига ўтгандан кейин ҳар бир ишловчининг умумий қийматдаги улуши белгиланди. Илгариги марказий техника-таъмирлаш участкаси негизида фермер хўжаликларига техника хизмати кўрсатувчи ширкат тузилиб, у ҳам хўжалик ҳисобида фаолият кўрсата бошлади. Ширкатнинг молия-ҳисоб марказида ҳисоб-рақами очилган. Йил давомида у бажариладиган ишлар учун фермерлардан буюртма олади. Энг муҳими бу ерда илгариги хўжаликлардагидан 3—4 баравар кам одам меҳнат қилади.

Техника хизмати кўрсатиш ширкати бажарадиган ишларининг турлари бўйича баҳоси йил бошида аниқланади. Бунинг учун сарфланадиган барча харажатлар бирма-бир ҳисоблаб чиқилади, шунингдек, ширкатнинг фойдаси ҳам қўшиб ҳисобланади. Умумий йиғинди ҳисоблангандан кейин бир соатлик хизматга баҳо белгиланади.

Уюшмада «Тижорат ва таъминот», «Агрохимия ва таъминот», «Қурилиш ва таъмирлаш», «Маиший хизмат» ширкатлари ҳам мавжуд. Улар фермер хўжаликлари билан тузилган шартнома асосида фаолият кўрсатади. Ҳиссадорлик жамиятига айлантирилган чорвачилик фермалари ҳам ихтиёрий равишда фермерлар уюшмасига қўшилишди. Улар уюшмада хўжалик ҳисобидаги юридик шахс бўлиб рўйхатдан ўтади. Фермерлар ва ширкатларнинг молия-ҳисоб марказида ҳисоб-рақами очилган бўлиб, улар ўзларининг ҳисоб-китобларини шу асосда юритадилар.

Ширкат аъзоларининг жамоадаги иш стажига қараб уларнинг улуши пай асосида аниқланиб, шахсий варақасига киритилган. Бу уюшманинг умумий йиғилишида маъқулланган. Айни пайтда уюшмадаги барча аъзоларга уларга тегишли мулк тўғрисида ҳужжат берилган.

Юқорида айтганимиздек фермерга ер мерос қилиб берилган. Лекин Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон Республикаларининг «Ер тўғрисида»ги қонунларга кўра уни сотиш, гаровга қўйиш, бировга ҳадя қилиш, айирбошлаш ва бошқа мақсадларда фойдаланиш қатъиян маън қилинади. Шунингдек, ерни бузиш, бинолар қуриш ҳам мумкин эмас. Ундан фақат ишлаб чиқариш мақсадларида фойдаланилади.

Фермер хўжаликлари уюшмаси бошқаруви демократик асосда ташкил этилган. Унга фермерлар ўз вакилларини сайлашлари мумкин. Уюшмада йил якунида олинган соф даромад қуйидагича тақсимланади: фермер хўжаликлари уюшмасининг бошқарув аппаратини сақлаш, моддий-техника базасини ривожлантириш, аъзоларни моддий рағбатлантириш, хўжаликни ижтимоий ривожлантириш.

Эришилаётган натижаларни таҳлил қилиб, ислоҳот ўз самарасини бера бошлади, дейиш мумкин. Айни пайтда аввалги 17 та хўжалик ўрнида қарийб икки минг фермер хўжалиги фаолият кўрсатаяпти. Одамларнинг ишга муносабати тубдан ўзгарди, ўзларини ернинг эгаси деб ҳис қилмоқдалар. Шу боис барча тармоқларда ўсиш бор. Ўтган йили Қорақалпоғистондаги саккизта пахтачилик туманидан фақат Элликқалъа туманигина пахта тайёрлаш режасини уддалади. 40100 тонна пахта хом ашёси тайёрланиб, бу борадаги топшириқ ортиғи билан бажарилди. Уюшмаларнинг рентабеллик даражаси 1994 йилга нисбатан бирмунча ўсди. Туманда ҳар гектар ердан 22,5 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди. Бу кўрсаткич 1994 йилда 21,6центнерни ташкил қилганди.

Йил 13 миллион 310 минг сўм соф фойда билан якунланди. Деҳқончилик қилинган ҳар гектар ердан 12032 сўм даромад олинган бўлса, бу кўрсаткич пахтачиликда 16 минг сўмни ташкил қилди.

Ал-Хоразмий номли, «Боғёп», Ғани Одилов номли, «Тоза Амиробод» фермерлар уюшмаларида ҳосилдорлик янада юқори бўлди. Иш юритишнинг замонавий усулига ўтилганига бир йил бўлса-да, натижа дарров кўзга ташланди. Масалан, «Озод» фермерлар уюшмасида ҳосилдорлик 16,8 центнердан 21,1 центнерга ўсди.

Биз «Сарибий» фермерлар уюшмасида бўлиб, олиб борилаётган ишлар билан танишдик. Уюшмада 215 фермер бўлиб, шундан 197 таси пахтачилик, қолганлари сабзавотчилик ва бошқа ёрдамчи тармоқлар билан шуғулланади. Ҳар бир фермер ихтиёрида 7—25 гектаргача ер мавжуд. Яхши иш шароити яратилганлиги, меҳнатга яраша даромад олинаётганлиги туфайли барча тармоқларда режалар ошиғи билан бажарилмоқда. Энг муҳими ҳар бир фермер пировард натажадан манфаатдор эканлигини тушуниб етди.

Уюшмадаги ўтган икки йил таҳлил қилинса, аҳвол ойдинлашади. Натижалар ўтган бир йилнинг ўзидаёқ иш юритишнинг ўзгарганлигини тасдиқлаб турибди. Масалан, 1994 йил уч миллион сўмдан зиёд зарар билан якунланган эди. 1995 йил уюшмага айлантирилгач, қарийб 63 миллион сўм умумий даромад, 2 миллион 765 минг сўм соф фойда олинди. Бир йилнинг ўзида уюшманинг рентабеллик даражаси олти фоизга ўсиб, бу кўрсаткич йил якуни бўйича 33 фоизни ташкил этди.

—Кам вақт бўлса ҳам ўтган бир йил бошлаган янги иш усулимизни оқлади,—дейди уюшма раҳбари Йўлдош Авезниёзов.—Бу табиийки, ҳаммамизнинг кайфиятимизни кўтарди. Танлаган йўлимизнинг тўғри эканлиги исботланди. Давлатга 4318 тонна пахта топширилди. Ҳар гектар ердан 24,6 центнердан хом ашё олинди. Лекин муаммолар ҳам йўқ эмас. Масалан, ҳали ҳам баъзи кишилар фермерликнинг моҳиятини, унинг масъулиятини тўла тушуниб етмаяптилар. Биз бундай одамларга тушунтириш ишларини олиб бораяпмиз.

Дарҳақиқат, уюшма раҳбарининг айтганича бор. Иш юритишнинг янги усули ўзини оқлади. Шу боис кўпчиликнинг меҳнатга муносабати ўзгарди. Одамлар ҳеч қандай кўрсатмасиз, буйруқсиз омилкорлик билан меҳнат қилмоқдалар.

«Москва» фермерлар уюшмасида ҳам ижобий натижалар қўлга киритилаётганлигини кўриш мумкин. Ўтган йили барча соҳалар бўйича режалар уддаланди. Айниқса,

«Тоза Амиробод» фермерлар уюшмасидаги чорвачилик бўйича ҳиссадорлик жамияти раиси Сапарбой Хўжаев соғувчилар Ойбарчин Еримбоева ва Меҳрибон Айтбоева билан маҳсулдорликни ошириш тўғрисида суҳбатлашмоқда.

асосий тармоқ ҳисобланган пахтачиликда қўлга киритилган ютуқлар янада қувончли. Топшириқ 130 фоизга бажарилди. Энг асосийси, одамлар янгича ишлашга ўрганиб боришяпти. Шу боис, кўрсаткичлар яхши. Ҳосилдорлик ошиб боряпти. Табиийки, олинаётган даромад ҳам кўпаймоқда.

—Жорий йилда ҳам барча соҳаларда иш яхши бормоқда,—дейди уюшма раҳбари Сапарбой Реимов.—Ҳозир биз ишни деҳқон-фермер хўжалиги асосида ташкил этдик. Тўғриси, уюшма раҳбари сифатида шуни айтишим мумкинки, биз ҳам ўрганяпмиз, ҳам одамларга ўргатяпмиз. Албатта, туманимизда ўтказилаётган тажриба яхши натижа бераётганидан хурсандмиз. Ишимизда муаммо ва камчиликлар ҳам йўқ эмас. Биз уларни аста-секин ечиб боряпмиз.

МУЛКЧИЛИК ШАКЛИ ЎЗГАРГАЧ...

Тумандаги фермерлар ширкатлар билан ўзаро ҳисоб-китоб ишларини чек усулида олиб бориши харажатларнинг қисқаришига олиб келди. Масалан, «Москва» фермерлар уюшмасида ўтган йили 1993 йилдагига нисбатан 132 тонна ёнилғи-мойлаш маҳсулотлари кам сарфланди. Бу табиийки, маҳсулот таннархининг камайишига таъсир қилади. Жорий йилнинг беш ойида ҳам ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 61 тонна ёнилғи кам сарфланган.

Бу ерда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларни такомиллаштириб бориш бош вазифа қилиб қўйилган. Масалан, ҳозир ҳар бир хўжаликда асосий фермердан ташқари 3—4 оила биргалашиб ишламоқда. Кейинчалик ердан яхши фойдалана оладиган 4—5 та ишловчиси бор оила унинг ҳақиқий эгаси бўлиб қолиши кўзда тутилган. Фермер хўжалигининг бошқа аъзоларини эса 7—10 йил ичида ҳозиргидан 2—3 марта ортиқ даромад оладиган бошқа соҳаларга жалб қилиш учун янги ишчи ўринларини яратиш, шу билан бирга меҳнатга яроқли одамнинг 20—30 фоизини қишлоқ хўжалигида қолдириб, ортганларини бошқа соҳаларга жалб қилиш кўзда тутилган.

Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, ҳосилдорликни ошириб бориш, алмашлаб экишга алоҳида эътибор берилмоқда. Ўтган йили 280 гектар экин майдонининг мелиоратив ҳолати яхшиланди. «Қирққиз» массивининг сув билан таъминланишини яхшилаш мақсадида «Истиқбол» канали қурилиши жадаллаштирилди. Уни республикамиз мустақиллиги нишонланадиган кунда ишга тушириш учун жадал иш олиб борилаяпти.

Яқинда туманда катта иш бошланди. Секундига 110 кубометр сув оқадиган «Бўстон» каналини бунёд этишга киришдилар. Мазкур канал оби ҳаётни Амударёдан олиб, Турткўл, Элликқалъа, Беруний туманларига етказиб беради. Иншоот ишга тушгач сувга бўлган эҳтиёж тўла қондирилиб, деҳқончилик қилинадиган майдонлар ҳажми кескин кенгаяди.

—Бундай улкан канал бунёд этилаётганлиги учун Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовга, ҳукуматга катта раҳмат,—дейди туман ҳокими Амин Ҳамроевич Тожиев.—Қурилиш учун кўп миқдорда маблағ зарур. Буни ҳукумат ўз зиммасига олди. Агар канал ишга тушса, фақат бизнинг туманда яна 15 минг гектардан зиёд ер очиш мумкин бўлади.

Чорвачилик соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар ҳам ўзининг ижобий натижасини бераяпти. Маҳсулот ишлаб чиқариш, моллар бош сони кўпаймоқда. Масалан, маҳсулот етиштириш бўйича жорий йилнинг беш ойлигини ўтган йилнинг шу даврига таққосласак масала ойдинлашади. Ўтган вақт мобайнида 47 тонна гўшт, беш тонна сут кўп етиштирилди. Ҳар 100 бош сигирдан бузоқ олиш 18 фоиз, биялар сони 11 фоизга кўпайди. Қўй-эчкилар сони икки фоиз, отлар уч, туялар етти фоизга ортди.

Моллар зотини яхшилаш, уларнинг маҳсулдорлигини оширишга алоҳида эътибор берилмоқда. Яқинда молларни сунъий қочириш бошқармаси иш бошлади. Ҳозир сунъий қочириш шохобчаси етарлича уруғлик ва бошқа зарур воситалар билан таъминланган. Бундай хизмат аҳоли чорва молларига ҳам кўрсатилади.

Туман халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам ислоҳотлар изчил амалга оширилмоқда. Айни пайтда барча саноат корхоналарида иш юритиш ўзгарди, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари хусусийлаштирилди. Ўтган йили саноат корхоналари 410 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Бу 1994 йилга нисбатан 372 миллион сўмлик кўп маҳсулот демакдир. Жорий йилнинг беш ойида бу кўрсаткич янада кўпайди.

Айни пайтда туманда 309 нафар тадбиркор бўлиб, улар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар ҳажми кўпайиб бормоқда. Масалан, ўтган йили 1994 йилга нисбатан 225 миллион сўмлик кўп турли хил халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилди. Маҳсулотларга ҳатто қўшни вилоятлардан ҳам буюртмалар тушмоқда. Энг муҳими одамлар кичик корхоналарга ўтиб ишлашяпти, натижада қишлоқ хўжалигида банд аҳоли сони камайиб боряпти.

Туманни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш, аҳолининг турмуш даражасини ошириш борасида ҳам бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Масалан, ўтган йили амалга оширилган ишлар кишини қувонтиради. 143 километр масофага газ қувурлари ётқизилиб, 2600 га яқин хонадон зангори оловдан баҳраманд бўлди. Ҳозир аҳолининг 78 фоизи газ билан таъминлаган. 3, 4 километр масофага тоза ичимлик суви олиб борилди. Иқтисодий қийин шароит бўлишига қарамай қурилиш давом этмоқда. Бултурнинг ўзида 2124 квадрат метр турар-жой фойдаланишга топширилди.

ДАЛАЛАРГА ТУТАШ КОРХОНАЛАР

Туман ҳокимининг иқтисодий масалалар бўйича ўринбосари Йўлдошбой Қиличев билан «Қиличиноқ» фермерлар уюшмасида яқинда ишга тушган мева-сабзавотларни қайта ишлайдиган «Шарбат» корхонасида бўлдик. Қишлоқда саноат корхонасини кўриб, кишининг кайфияти кўтарилади. Унинг қуввати пишиқчилик мавсумида уч миллион шартли банкада маҳсулот ишлаб чиқаришга тенг. Цехларни айландик. Кенг, ёруғ. Дастгоҳлари бир маромда ишлаяпти. Оқ халат кийиб ишлаб турган йигит ва қизларни кўриб, одамнинг ҳаваси келади.

—Корхона қурилишига 3,5 миллион сўм сарфланди,—дейди Йўлдошбой Қиличев.—Бу ерда заводнинг ўзи жойлашган уюшмадан ташқари яна бешта уюшманинг мева, сабзавоти қайта ишланади. Шунингдек, улардаги аҳолининг ҳам маҳсулотлари қабул қилиб олинади. Бу борада шартномалар тузилган.

Корхона энди иш бошлади. Дастлабки маҳсулотлар қайта ишланаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Тайёр бир литрлик банкалар омборхоналарга жойлаштирилмоқда. Мева ва помидордан компот, томат, мураббо тайёрланяпти. Бир масалага эътиборни кучайтириш керак, деб ўйлаймиз. Мамлакатимизда етиштирилаётган мева ва сабзавотлар ўзининг витаминларга бойлиги, қанд миқдори кўплиги, мазалилиги билан ажралиб туради. Улар бу борада бошқа давлатлар маҳсулотлари олдида алоҳида ажралиб туради. Биз уларни реклама қилиш, яхши идишларга қадоқлаш, уларга чиройли, бежирим қоғозлар ёпиштириш борасида ҳам кўп иш қилишимиз зарур. Корхонада ҳам худди шундай аҳволнинг устидан чиқдик. Ўйлаймизки, мутасадди идоралар, вазирликлар бу борада ўйлаб кўрадилар. Агар биз маҳсулотимизни чиройли қилиб чет эл бозорига олиб чиқсак, мазаси жиҳатидан бошқаларникидан ўтса ўтадики, асло қолишмайди.

Корхонада 30 киши меҳнат қилмоқда. Биз бир нарсанинг шоҳиди бўлдикки, корхона фақат пишиқчилик мавсумида эмас, балки йил бўйи ишлаш учун ҳаракат қилмоқда. Унинг раҳбарлари бунинг учун барча чора-тадбирларни кўришмоқда.

«Москва» фермерлар уюшмасида ҳам мева ва сабзавотни қайта ишлайдиган худди шундай қувватга эга бўлган корхона яқинда ишга тушди. Ҳозир уюшмада аҳолидан маҳсулот олиш кундан-кунга қизиб бормоқда. Корхонанинг имконияти олтита уюшма ва улар аҳолисининг мева ва сабзавотларини қабул қилиб олишга тенг. Жорий йилда ишга тушган мазкур икки корхона тумандаги барча уюшмалар ва аҳолининг маҳсулотларини қайта ишлаш қувватига эга.

Биз корхоналардаги ҳақиқий аҳвол, келгусидаги режалар тўғрисида унинг раҳбарлари билан суҳбатлашдик. Шу ерда бир муаммонинг шоҳиди бўлдик. Айни пайтда корхоналар тўла қувват билан ишлаши учун уларга кредит ҳаводай зарур. Лекин буни олиш ниҳоятда қийин бўлмоқда. Ҳатто бу иш ойлаб чўзиляпти. Раҳбарлар «Бизнес-фонд», «Тадбиркорбанк»нинг туман ва Нукус бўлимларига бир неча бор мурожаат қилишди. Лекин исталган миқдордаги қарзни олишнинг иложи бўлмаяпти. Бевосита қишлоқдаги корхоналарга молиявий хизмат кўрсатиши лозим бўлган ана шу муассасаларнинг бундай муносабатини қандай тушуниш мумкин? Ўйлаймизки, улар масалага одилона ёндашиб, ишни тўғри ечадилар.

Туманда чорвачилик маҳсулотларини қайта ишлаш устида ҳам иш олиб борилаяпти. Иккита уюшмада ҳар бири ўн тоннадан сутни қайта ишлайдиган завод қурилиши бошлаб юборилган. Агар корхоналар ишга тушса, ишлаб чиқарилаётган сутнинг маълум қисмини қайта ишлаш имконияти туғилади. Сутдан ўнга яқин маҳсулот ишлаб чиқарилиб, аҳолининг бу неъматларга бўлган талаби қондирилади.

ГЎЗАЛ ГУЗАР

«Сарибий» фермерлар уюшмасида яқинда қурилиб, ишга туширилган қишлоқ гузарида бўлдик. У катта йўлнинг ёқасида жойлашган. Пишиқ ғиштдан шарқона усулда тикланган бинолар кўзни қувонтиради. Бу ерда 17 та кичик дўкон, бозор, тикувчилик цехи, ошхона, чойхона, сартарошхона, дорихона мавжуд. Шунингдек, аҳолига турли хил хизмат турлари кўрсатадиган маиший хизмат кўрсатиш шохочалари бор. Гузардан хўжаликдаги тўй, тантана ва бошқа тадбирларни ўтказадиган тўйхона ҳам ўрин олган. Шу билан бирга Халқ банки, «Пахта-банк»нинг бўлимлари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Хуллас, бирон иш билан гузарга келган одам шу ернинг ўзида ҳамма юмушларини битириб кетади. Туман маркази ёки бошқа шаҳарларга боришга ҳожат қолмайди. Гузарларнинг олдига қўйилган асосий вазифа шу.

«Москва» фермерлар уюшмасидаги консерва заводи ишчилари Санобар Темирбоева ва Айтжон Азизовалар иш устида.

Гузарни уюшмада истиқомат қилувчи тадбиркор Рустам Раҳмонов ўз шахсий маблағи ҳисобига қурдирди. Уюшма раҳбарлари унга транспорт воситалари ва қурилиш материалларини етказиб беришда кўмаклашишди.

—Тадбиркорларни халққа фойдаси тегадиган катта ишларга жалб этиш давр талаби,—дейди туман ҳокими ўринбосари Йўлдошбой Қиличев.—Бундай ташаббусни туман ҳокими бошлаб берди. Барча тадбиркорларнинг бошини қовуштирди. Бу ҳам халққа, ҳам тадбиркорларнинг ўзига фойда. Ҳозир олтита уюшмада ана шундай гузарлар қурилиши бошлаб юборилган. Уларни ҳам тадбиркорлар ўз зиммасига олган. Гузарларни республика мустақиллиги нишонланадиган кунда фойдаланишга топшириш мўлжалланмоқда. Келгусида аҳолига хизмат кўрсатувчи бундай марказларни барча уюшмаларда бунёд этиш мақсад қилиб қўйилган.

Туманда бўлган киши катта суръатлар билан қурилиш давом этаётганлигини кўриш мумкин. Мактаб, маданий-маъмурий ва турли бинолар бунёд этилмоқда. Кейинги йилларда туман марказида 70 гектар майдонда истироҳат боғи ташкил қилинди. 65 гектар ерда ботаника боғи барпо этилди. Уч жойда 275 ўринли санаторий аҳоли саломатлигини тиклаш учун ишлаб турибди. Ақчакўл соҳилида 360 ўринли санаторий қурилиши давом эттириляпти.

Яқинда туман маркази—Бўстон шаҳри раҳбарлари ташаббуси билан хайрли ишга қўл урилди. Шаҳарда минг туп садақайрағоч экишга қарор қилинди. Мазкур дарахт ўзидан кислород ажратиб туриши, бир неча юз йил яшаши, жазирама иссиқ кунлари дарахтнинг ости салқин бўлиши каби хусусиятларга эгадир.

Туман ҳокимлиги ушбу хайрли ишни қўллаб-қувватлаб, уни хўжаликларда ҳам экишни тавсия қилди. Жорий йилда 91 жойда ҳовузлар қазилиб, атрофига садақайрағоч экилади. Бу асрий анъаналаримиз тикланаётганлигидан далолатдир.

ЕЧИМИНИ КУТАЁТГАН МУАММОЛАР

Дарҳақиқат, туманда кўпгина ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Барча соҳаларда иқтисодий ислоҳотлар изчил олиб борилаяпти. Бу ерда ҳам кўпгина тумандаги каби ечимини кутаётган муаммолар йўқ эмас. Агар улар ўз вақтида ечилганда кўрсаткичлар янада яхши, залворли бўларди. Муҳим масалалардан бирини қуйидагича талқин этиш мумкин: тумандаги фермер уюшмаларидан бири пахта сотиш юзасидан белгиланган давлат буюртмасини тўлиқ бажаролмади, дейлик. Яъни топшириқ тахминан 95 фоиз адо этилди. Худди шу уюшма таркибидаги тадбиркор ва фидойи фермерлардан тўрт нафари топшириқни 110—120 фоизга адо этишди. Ҳозир амалда бўлган тартиб-қоидаларга мувофиқ уюшма топшириқни тўла бажармаса, режани ошириб адо этган фермер хўжаликлари режадаги хом ашёнинг маълум қисмини (1996 йил ҳосили бўйича 50 фоизи) ва режадан зиёдининг ҳаммасини эркин (шартномавий) нархларда сотиш ҳуқуқидан фойдалана олмайдилар. Маълумки, бундай тартиб-қоида қўлланилаётганига тўрт йилдан ошди. Шу даврда иқтисодий ислоҳот кенг қулоч ёйиб, мулкчиликнинг турли кўринишлари шаклланмоқда. Ўзаро ихтиёрийлик асосида уюшмаларга бирлашган фермер хўжаликлари улардан бири ҳисобланади. Мавжуд тартиб-қоидалар бугунги кунга мутаносиб равишда такомиллаштирилиб, қўшимчалар киритилса, фермер хўжаликлари ҳуқуқий шахс мақомини олса умумий ишни ривожлантиришга хизмат қилган бўлур эди.

Техникани янгилаб бориш, мини тракторлар сотиб олиш, маҳсулотни қайта ишлайдиган корхоналар қуриш учун кам фоизли кредитлар ажратилиши лозим. Тумандаги техниканинг аҳволи шуни талаб қилади. Бир неча йил бўлдики, бирортаям янги техника сотиб олингани йўқ.

Элликқалъа туманида ернинг шароити оғир. Экин майдонлари шўрланган, ер ости суви юқори. Шу боис деҳқончилик қилиш бошқа жойлардагидан кўп ишни бажаришни тақозо этади. Лекин ҳозиргача бунга муносиб ҳақ тўланмайди. Президентимиз Хоразм вилояти халқ депутатлари сессиясида ернинг баҳосини аниқлаш, шунга яраша меҳнат ҳақи тўлаш тўғрисида гапирганди. Бу масалани тезлик билан ҳал этиш зарур.

Яна бир муаммо борки, бу нафақат мазкур туманга, балки бутун Қорақалпоғистон Республикасига хос. Қорақалпоғистонда мамлакатимизнинг бошқа вилоятларига нисбатан совуқ бўлади. Ўтган йил кузда экилган буғдой навлари биологик жиҳатдан 20 градусгача совуққа бардош бериши мумкин эди.

Қишда 25—30 градус бўлиб, барча ғаллани совуқ уриб кетди. Деҳқон қилган барча харажатига ва меҳнатига куйиб қолаверади. Кўрилган зарарни қоплашга суғурта идораларининг қурби етмайди. Ҳозирги пайтда қишлоқ хўжалигини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чоралари кўрилмоқда. Ушбу дастурда жаҳондаги ривожланган мамлакатлардагидек, фавқулодда кўрилган зарарларни қоплаш масаласи ҳам ҳал этилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Энг охирги муаммо қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг харид нархи тўғрисида. Ҳукуматимиз бу борада бир қанча ишларни амалга оширди. Тумандаги раҳбарлар, мутахассислар, фермерлар, деҳқонлар билан суҳбатлашганимизда улар баъзи хом ашёларинг харид нархи бирмунча паст деган фикр-мулоҳазани билдиришди. Техника, эҳтиёт қисм, ёнилғи-мойлаш маҳсулотлари, минерал ўғитнинг нархи бир неча баравар ошиб кетди. Пахтанинг харид нархи эса улар даражасида оширилмади. Бу тўғрида республикадаги мутасадди идоралар, вазирликларнинг раҳбарлари ўйлаб кўрадилар, деган умиддамиз. Акс ҳолда хўжаликлар иқтисодини кўтариш мураккаб бўлмоқда.

Мазкур муаммолар ҳал бўлса, туман иқтисодиёти янада мустаҳкамланган, деҳқончилик маданияти юксалган, аҳоли турмуш фаровонлиги ошган бўларди. Табиийки, шунда маҳсулот етиштириш ҳам ўз-ўзидан кўпаяди.

Ҳ. КАРИМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» махсус мухбири.

«Қиличиноқ» фермерлар уюшмасининг мева ва сабзавотларни қайта ишлаш корхонаси раҳбари Ҳожибой Янгибоев ишчилар Комила Сотимова ва Сайёра Янгибоевалар билан тайёр маҳсулотни кўздан кечиришмоқда.

ИСЛОҲОТ ИНСОН ХИЗМАТИДА

ҲИССАДОР КОРХОНА СУРУРИ, МУЛКДОР ИШЧИ ҒУРУРИ

Бозор иқтисодиёти қонун-қоидалари худди шатранж илмига ухшайди. Бунда ҳам бош қотириш, мураккаб вазиятдан чиқиб кетиш йулини ахтариш лозим.

Уз маҳсулотига юқори нарх белгилаётган, сарф-харажатларни камайтириш хусусида бош қотирмаётган айрим ишлаб чиқариш корхоналарининг маҳсулоти эгасини тополмай, омборларда харидор кутиб ётгани сир эмас. Истиқболни ўйлаган, эртанги кундан рўшнолик истаган раҳбар инсоф-диёнат билан нарх белгалаши жоиз. Шундагина бозор иқтисодиёти шароитида узоқ муддат самарали фаолият курсатиш, хужалик юритиш, савдо-сотиқ қилишнинг ишончли йулига тамал тоши қуйилади.

Бугунги кунда сифатли маҳсулот ишлаб чиқараётган, ўз ишини рақобатдошлик асосида қайта қуриб олган, маҳсулоти омборларда туриб қолмаётган, корхона ҳисобига тушаётган фойдадан ўз ишчиларига улуш тарқатаётган ишлаб чиқарувчилар сони оз эмас.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов яқинда булиб ўтган Вазирлар маҳкамаси мажлисида сўзлаган нутқида: «1996 йил биз учун кескин бурилиш йили булди. Биринчи бор ички ялпи маҳсулотнинг пасайишига барҳам берибгина қолмасдан, балки унинг 101,4 фоиз ўсиши таъминланди. Саноат маҳсулоти ҳажми 105 фоизга ошди. Хусусан, мамлакатимизнинг барча вилоятларида саноат тез суръатлар билан ривожланмоқда», деб таъкидлади. Бундан Жиззах вилояти ҳам мустасно эмас. Бу ерда ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаётган, бозор иқтисодиётига мослашаётган, рақобатдош, сифатли маҳсулот ишлаб чиқараётган, ишчи ва хизматчиларга маошдан ташқари фойдадан улуш — дивидент тўлаётган корхоналар бор. Очиқ турдаги «Жиззахоҳак» ҳиссадорлик жамияти шундайлар жумласидандир.

Шуни айтиш жоизки, мақсад жамоа кейинги икки йил ичида қўлга киритган иқтисодий кўрсаткичларнинг салмоқли эканлигини гапириб ўтиш хусусида эмас, балки бу ерда барча тадбирларнинг қойилмақом амалга оширилаётганлигидадир. Корхона очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига айлантирилгач, меҳнат жамоасининг манфаатдорлиги ошди. Лекин баъзида ишчиларга акция тарқатилгани билан муаммолар ўз-ўзидан ҳал бўлавермайди. Бунда кишилар онгини ижобий томонга ўзгартириш, ўз вазифасига ҳалол ва сидқидилдан ёндошишлари учун даромадни адолатли тақсимлаш лозим. Акс ҳолда хўжалик юритишнинг энг замонавий усуллари ҳам кутилган натижани беравермайди. Ривожланган хорижий мамлакатларда ҳам моддий манфаатдорлик ишлаб чиқаришни юқори пиллапояларга кўтаришнинг асосий омили ҳисобланади.

«Жиззахоҳак»да бу нарса чуқур англангани учун ҳам бултур салмоқли даромадга эришиб қолинмасдан, уни тақсимлаш меҳнат жамоаси, яъни ҳиссадорлар ҳукмига ҳавола қилинди. Улар ўзлари ишлаб топаётган даромаднинг бир қисмини ишлаб чиқаришни ривожлантиришга бир қисмини касаба уюшмаси ихтиёрида қолдириб ижтимоий муаммоларни ҳал этишга ва қолганини ишчиларга дивиденд сифатида тўлашга қарор қилишди.

Бунда нафақат ишчилар, ҳатто корхона акциясини сотиб олган меҳнат фахрийлари ҳам фойдадан қуруқ қолишмаяпти.

Биз жамоага борганимизда иккинчи чоракка дивиденд тўлаш бошланган экан. Барчанинг чеҳрасида қувонч, табассум. Ахир, ҳалол меҳнат самарасидан қувонмай бўладими? Бир неча ҳиссадорлар билан суҳбатлашдик.

— 1995 йилги меҳнат ҳақимизни тўлиқ олган ҳолда йил якунида қўшимча 71 минг 250 сўм дивидент олдик, — деди ишчилардан Ольга ва Рашид Аюповлар.

— Кўп йиллик меҳнатимиз эвазига жамғарган маблағимизнинг бир қисмига бултур йил бошида акция сотиб олган эдик. Ҳозир ўша акцияларнинг корхонага келтирган фойдасидан учинчи марта улуш олаяпмиз, фикр билдирди яна бири.

— 22 йилдан бери шу корхонада ишлайман, — деди оҳак пишириш цехи устаси Хидир Тожибоев. — Икки йил олдин корхонага Тоҳир Мамараҳимов раҳбар бўлиб келди-ю, аҳвол тубдан ўзгарди. Маошларини ўз вақтида ололмай юришган ишчилар эндиликда иш ҳақларини вақтида олиш билан бирга фойдадан улуш ҳам олишаяпти. Менинг ўзим шу йилнинг биринчи чорагида 25 минг сўм дивиденд олган эдим, иккинчи чорак якуни бўйича 26 минг сўм олаяпман. Меҳнатимиз бунчалар қадрланганидан бошим осмонда.

— 62 та акция сотиб олган эдим. Аввал 19 минг 240 сўм олдим. Ҳозир аввалгидан минг сўм кўп олаяпман. Сабр таги олтин деганлар ҳақ. Бўлмаса, мендек нафақахўр ишламасдан бирданига шунча бойликка эга бўлиши ғайритабиий ҳол, — деди қувонч билан Надя Аширова. — Шундай дориламон кунларга етказганига шукр.

Ҳиссадорлик жамияти раиси Тоҳир Мамараҳимов корхона фаолияти ҳақида сўзлаб берди.

— Аввало, фойда улушидан солиқ олмаслик, уларни нақд пул билан тўлаш тўғрисида қарор чиқарган юртбошимиз омон бўлсин. Аҳил жамоамизнинг дуоси шу. Меҳнаткашни эъзозлаш, ишига яраша ҳақ тўлаш, унинг талаб-эҳтиёжини қондириб бориш республикамиз раҳбариятининг диққат марказида турганлиги ҳар биримизга куч-қувват бағишламоқда.

Корхона тарихи хусусида гапирсак 1927 йилдан оҳакни хумдон усулида пишириш билан завод ўз фаолиятини бошлаган. 1974 йилгача шахта печи билан бир суткада 30 тонна оҳак ишлаб чиқарилган. Ҳозирги кунда айланма печда суткасига 200-250 тонна оҳак ишлаб чиқарилмоқда. 1994 йилнинг ноябрь ойида завод очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди. Бултур май ойида биринчи таъсис мажлиси бўлиб, унда жамият низоми қабул қилинди ва бошқарув ҳайъати сайланди.

Келишув-шартнома уч томонлама: «Ўзқурилишматериаллари» концерни, вилоят давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб- қувватлаш бошқармаси ва корхона ўртасида тузилди.

Шу йили 4119 дона акция ҳиссадорларга сотилди. Бундан жами 5 миллион 187 минг сўм фойда олинди. 2.059.500 сўм ҳиссадорларга дивиденд сифатида тарқатилди. 1996 йил биринчи чорагида жами 6 минг 221 дона акция сотилди ва ишлаб чиқаришдан 5 миллион 558 минг сўм соф фойда олинди. Шундан 3 миллион 335 минг сўм ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва техника сотиб олишга сарфланган бўлса, 1 миллион 645 минг сўми дивиденд сифатида тарқатилди.

Акция пулларининг бир қисми корхонада ишни ташкил этиш, янги ускуналар сотиб олиш, иш шароитини яхшилаш ва бошқа мақсадларга сарфланмоқда. Натижа ёмон эмас. Ишлаб чиқариш кўрсаткичлари ортиб бораяпти. Бултур ҳар йилгидан кўп — 33 минг 250 тонна оҳак ишлаб чиқарилди. Бундан корхона хазинасига 51 миллион 636 минг сўм маблағ тушди. Барча харажатлар чегириб ташланганда ишчиларга сотилган ҳар юз сўмлик акцияга 500 сўмдан фойда улуши тўланди. Бунинг устига йил давомида ҳар бир ишчининг ойлик маоши ўртача 1500 сўмдан кам бўлмади. Ишчиларда эгалик ҳисси кучайди. Бу давлатники деган тушунча йўқолди. Ҳар бир киши завод мулкини ўз мулким деб билмоқда. Шу йилнинг ярим йиллик якунига кўра, ўтган йилга нисбатан икки баробар кўп оҳак ишлаб чиқарилганлиги меҳнат унумдорлиги ортганлигига далилдир. Режа 158 фоизга бажарилди. Демак, ҳиссадорларнинг улуши ҳам ортди.

Мустақиллигимизнинг беш йиллик тўйи нишонланадиган жорий йилда жамоа аҳли бултургига нисбатан бир ярим ҳисса кўп оҳак ишлаб чиқаришга аҳд қилишган.

Корхона келажаги порлоқ. Келгусида оҳак пишириш печи иккитага кўпайтирилади. Ҳозирда жамоада жами 150 га яқин ишчи меҳнат қилаётган бўлса, улар сони янада ортади. Ҳозирнинг ўзида ишга ариза бераётганлар бор. Ишчиларнинг меҳнат шароити янада яхшиланади. Оҳак чанги кўтарилмаслигининг олди олинмоқда.

Бой бўлсанг, саховатли бўл деган нақл бор. Жиззах шаҳар мактабларига, болалар муассасаларига, касалхоналарни таъмирлашга оҳак бепул берилаяпти. Ишлаб чиқариш таннархи килосига 2 сўм 50 тийиндан тўғри келгани ҳолда, аҳолига бир килосини икки сўмдан сотилаяпти. Бундан ташқари бир миллион сўм вилоят «Суғдиёна» футбол командаси ҳисобига хайрия сифатида ўтказилди. «Нур» болалар боғчаси, иккита ўрта мактаб, тери касалликлари шифохонаси корхона оталиғида.

Ҳар бир меҳнаткаш ижтимоий муҳофазага олинган. Ишчилар махсус ҳимоя коржомалари билан таъминланган. Жамият қошида шинам ошхона, новвойхона, сартарошхона ва тиббий хизмат бўлими ишлаб турибди. Ишчиларга ҳар куни бепул сут берилади. Кундалик эҳтиёжлари учун керакли озиқ-овқат маҳсулотлари корхона ҳовлисидаги дўкондан харид қилинади.

Ишчилар соғлиғини муҳофаза қилиш касаба уюшмаси зиммасида. тиббий бўлимда корхона ишчи-хизматчиларига тиш бепул қўйилаяпти. Даволаш бўлимларида ўз саломатликларини тиклашади. Уларнинг ишлаб дам олишлари учун барча шароит яратилган. Бундан ташқари мамлакатимиз шаҳарлари бўйлаб турли сайёҳлик маршрутлари уюштирилади. Меҳнаткашлар болалари ёзги таътилни завод йўлланмаси билан сўлим оромгоҳларда ўтказишмоқда. Жажжи кичкинтойлар учун боғчалар бепул. Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш корхона маъмурияти назоратида. Буларнинг барчасига корхона хазинасидан маблағ тўланади. Бундан ташқари ишчиларнинг қурилиш материалларига бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида корхона қошида ғишт ишлаб чиқарувчи цех очилган. Уларга ғишт арзон нархда сотилади.

Кўриниб турибдики, бу ерда ишлар кўнгилдагидек. Амалга оширилаётган хайрли ишлар салмоғи нечоғлик вазмин эканлигига шубҳа йўқ. Баъзилар ўйлаши мумкин, наҳотки шу арзимаган оҳак туфайли корхона юксалаяпти, жамоа аҳли тўқ, одамлар бойиб бормоқда.

Айни пайтда қайсидир корхона ўз маҳсулотига харидор тополмай овораи сарсон. Қайси бири эса маҳсулот ишлаб чиқариш учун хом ашё излаб боши қотган. Яна кимдир бугунги кун талабига дош беролмай майдондан четга чиқиб қолмоқда. Хўш, мазкур корхонанинг юксалиш пиллапояларига қадам қўйиб бораётганлигининг боиси нимада? Бу саволга жавобан корхона раҳбари шундай деди:

— Аввало, ишлаб чиқарилаётган оҳак сифати барча талабларга жавоб беради. Хом ашё Фориш тумани ҳудудидан ташиб келтирилса-да, нисбатан арзон нархда истеъмолчиларга сотилаяпти. Маҳсулотимизнинг харидоргирлиги ҳам шунда. Асосий истеъмолчилар Зарафшондаги «Ньюмонд» Америка-Ўзбекистон қўшма корхонаси ва Учқудуқ олтин конларидир. Бундан ташқари МДҲ давлатларидан ҳам маҳсулотимизга талабгорлар кўпаймоқда.

Ҳа, бозор муносабатлари қарор топаётган, иқтисодиётимиз қад ростлаётган ҳозирги мураккаб шароитда муваффақиятли хўжалик юритишнинг ўзи бўлмайди. Шу боис ҳам ўзини ўнглаб, иқтисодий юксалиш сари дадил қадам ташлаётган меҳнат жамоаларининг фаолияти билан танишганимизда ислоҳотлар инсонни улуғлаш, эъзозлаш учун хизмат қилаётганини кўриб руҳи енгил тортади кишининг. Ўзбекистоннинг буюк келажаги учун, ҳур диёримизнинг мустақиллигини янада мустаҳкамлаш учун фаол иштирок этаётган мазкур корхона жамоаси жўшқин меҳнат, аҳиллик, изланувчанлик билан истиқболга юз тутмоқда.

Инсофу диёнат, ҳалоллик ва одамийлик ҳар бир бандаи мўминнинг фазилати бўлмоғи лозим. Инсоф бор жойда барака бор. Тадбиркор раҳбар Тоҳир Мамараҳимовда ана шундай сифатлар мужассам эканлигининг гувоҳи бўлдик. У киши билан суҳбатда шу нарса маълум бўлдики, унинг ўз халқига меҳр-муҳаббати оғизда эмас, самарали ишларидадир. Тафаккури кенг, нияти пок раҳбар ва мутахассисларнинг республикамизда сафи кенг. Улар Ватанимиз иқтисодиётини янада юқори поғонага кўтаришга, ҳур Ўзбекистонни жаҳон кўзгусида муносиб ўрин эгаллаши учун бор кучларини сарфлашга туғилганлар.

Раҳмонали АКБАРАЛИЕВ.

* * *

СУРАТЛАРДА: 1. Корхона раҳбари Тоҳир Мамараҳимов (чапда) ишчилар Х. Тожибоев ва М. Шариповлар билан суҳбатда. 2. Шифокор Елена Шафигуллина ҳомиладор ва ёш болали аёлларни мунтазам тиббий кўрикдан ўтказиб туради. 3. Асқар Мамараҳимов корхона фахри, уста таъмирчи.

Суратлар муаллифники.

Чорвачилик — зарбдор тармоқ

Чорва маҳсулдорлигини ошириш, озуқа экинларини кўпайтириш ҳақида гап кетганида сайхунободликлар биринчи бўлиб «Дўстлик» жамоа хўжалигини тилга олишади. Сабаби аён. Бу ерда қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳалари қаторида чорвачиликка ҳам эътибор катта. Айниқса, Рахматжон Алибоев хўжаликка раҳбар этиб тайинлангач, қаровсиз қолган фермалар қайта тикланиб, моллар наслдорлиги ва маҳсулот етиштириш кескин ўзгарди.

Ўтган йили хўжалик давлатга 520 тонна ўрнига 550 тонна сут, шунингдек, режадагидан 10 тонна кўп, яъни 510 тонна гўшт етиштирди. Ҳар бир соғин сигирнинг маҳсулдорлиги белгиланган даражадагидан 1-2 ҳисса кўтарилди. Гўштга топшириладиган сўқим вазни ҳам 75 килограммга кўпайди.

Муҳими, тармоққа нисбатан масъулиятнинг ортаётганлиги, чорвачиликда ишбилармонлар сафининг кенгаётганлиги жорий йилда ҳам ижобий натижаларга эришишда асосий омил бўлаяпти. Шу йилнинг ўтган даврида бултургидан кўпроқ, яъни ўтган йили шу кунда ҳар бир соғин сигирдан сут соғиб олиш, хўжалик бўйича 1800 килони ташкил этган бўлса, ҳозир у 2000-2100 килограммга етди. Шу кунгача 250 бош сигирдан соғиб олинган сут 315 тоннани ташкил этади.

Кейинги даврда хўжаликда аҳоли сони анча ўсди. Талаб ва эҳтиёж ҳам ўзига лойиқ эканлиги аён. Ана шундан келиб чиқиб, хўжалик раҳбарияти ва касаба уюшмаси қарорига кўра, биринчи навбатда молхоналарни таъмирлаш, янгиларини қуриш ва янгиликни жорий этишга эътибор кучайтирилди. Муҳими, бу ишларга кўпроқ ёшлар, соҳани чуқур биладиган мутахассислар жалб этилди. Шунингдек, улар раҳбарият томонидан моддий рағбатлантириб борилди. Айтайлик, сут соғувчиларга ойига 1400 сўм, чўпон ва доярларга 1100-1200 сўмгача маош тўлаб борилди. Топшириқни ортиғи билан ўринлатган чорвадорга қўшимча иш ҳақи тўлаш, уларни ижтимоий муҳофазалаш, ун, ёғ, гуруч каби озиқ-овқат маҳсулотлари билан бепул таъминлашлар йўлга қўйилди. Моддий рағбатлантиришлар, яратилаётган шарт-шароит ўз самарасини берди.

Ҳозирги кунда сўқимга боқилаётган ҳар бир молнинг кунлик семириши 350-400 грамм, умумий вазнда эса 350-395 килограмм тош босаяпти. Сут етиштиришда ҳар соғин сигирдан кунига 12 килограммгача сут олишга эришилди.

Хўш, хўжаликнинг тармоқдан кўраётган фойдаси, аниқроғи,

ХАЗИНАЛАРДАН БИРИ

даромади қандай бўлаяпти, деган саволнинг туғилиши табиий. Ўтган йилги сарҳисобга кўра, хўжалик чорвачиликдан 4 миллион сўмдан ортиқроқ соф даромад кўрди. Бу эса тармоқни янада кенгайтиришга, наслдор моллар сонини кўпайтиришга ҳамда ишчиларни моддий рағбатлантиришга ва ем-хашак, янги техника сотиб олишга имкон берди. Ана шу маблағнинг бир қисмига чорвадорлардан тўрт нафарига уй қуриб берилди, хўжалик тасарруфида обинон цехи, ун тегирмони, сартарошхона бунёд этилди.

Яна бир жиҳати бор: чорвачиликдан олинаётган даромад ҳисобига хўжалик тасарруфидаги иккита болалар боғчаси тарбияланувчилари сут ва қатиқ билан тўла таъминланган. Етти нафар аълочи ўқувчиларга 100 сўмдан стипендиялар жорий этилган.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш дастури тўғрисида»ги ҳаётбахш қарори хўжалик чорвадорларини ҳам ташаббуслар сари чорлаяпти. Уларнинг мақсадлари улуғ. Жорий йил даромадидан мактаб ўқувчиларига 8 та қўшимча синф хоналари туҳфа этиш. Шу кунларда бу борадаги ишлар қизғин бошлаб юборилган.

— Хўжалигимизда чорвачиликнинг муҳим тармоқлардан бирига айланишида Президентимизнинг фармонлари, Республика Вазирлар Маҳкамасининг иқтисодий ислоҳотларни изчил амалга оширишга хизмат қилувчи қарорлари бош омил бўлди, — дейди бошқарув раиси Раҳматжон Алибоев. — Бугунги кунда чорва маҳсулдорлигини янада ошириш ва бу соҳада юқори натижаларга эришиш учун алоҳида дастурга эгамиз. Айни пайтда наслдор молларни сақлаб қолиш мақсадида чорвадор фермерлар сонини кўпайтираяпмиз. Уларга барча имтиёзлар берилаяпти, ем-хашак, техника воситалари билан таъминланган. Умуман, ўзаро шартномага кўра, ҳамкорлик билан иш юритаяпмиз.

Жорий йилда давлатга 520 тонна гўшт, 530 тонна сут сотилади. Шу кунгача белгиланган режанинг 70 фоизи уддаланди. Гап шундаки, фақат хўжаликдаги мавжуд фермаларга таяниш билан чорвачиликни юксалтириб бўлмайди. Шу маънода хонадонларда ҳам қорамоллар сонини кўпайтиришга аҳоли жалб этилди. Хўжалик ишларида фаол иштирок этган, шу жумладан, ёш оилалардан бир неча нафарига узоқ муддатли шартнома асосида мол берилиб, ем-хашак, озуқа маҳсулотлари тарқатиляпти. Тўғри, кўзланган режага ҳали тўла эриша олганимиз йўқ. Бироқ дастлабки ишлар кўлами, соҳага қизиқиш катта бўлаётганлигидан далолат бераяпти.

Хўжаликда чорвага озуқа ғамлашга ҳам қизғин киришилган. Шу кунгача 400 тонна беда пичани, 350 тонна сомон ва 30 тонна ем жамғарилди. Шулар қаторида ғалладан бўшаган ерларга маккажўхори, лавлаги экиб, ундириб олинди. Зоя Аббосова, Назира Тошматова, Серикбай Бойматов, Комил Йўлдошев, Жидик Галина сингари сигирсоғарлар ва молбоқарлар тармоқни юксалтиришда муносиб улуш қўшаяптилар.

Ота-боболаримиз чорвачиликни етти хазинанинг бирига қиёслашган. Тўғриси, ҳар ким ҳам ана шу соҳа ортида ўнлаб муаммолар, қийинчиликлари борлиғини ҳис этолмаслиги турган гап. «Дўстлик» жамоа хўжалигида бу борада оммалаштиришга арзигулик тажрибалар талайгина эканлиги кишини қувонтиради. Муҳими, оғир шароитга қарамай, илғор технология мукаммал ўзлаштирилган. Соғувчи ва молбоқарларга шарт-шароит мавжуд. Лекин ҳар жойда бўлгани сингари, бу ерда ҳам чорвадорлар олдида бир қатор ечимини кутаётган муаммолар мавжуд.

Чорва учун озуқа етиштиришга ажратилаётган ер кун сайин қисқартириб юборилаяпти. Шунингдек, сутнинг харид нархи, соғувчига ҳар килограмм сут учун берилаётган ҳақ бугунги бозор иқтисоди шароитида озлик қилади. Шундай бўлса-да, эл ризқ-рўзини яратаётган чорвадорларнинг иш унуми сусайган эмас. Улар бу муаммоларни ҳал этишга катта умид боғлаган.

Абдусами ҲАҚБЕРДИЕВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ҲОСИЛГА ҲОСИЛ ҚЎШИБ

Мингбулоқ туманидаги «Наманган» жамоа хўжалиги деҳқонлари жорий йилда Марказий Фарғона чўлларидаги 1450 гектар ердаги пахтадан мўл ҳосил олиш учун сидқидил ишламоқдалар. Ер шароити қумлоқ, шўрхок майдонларда мўлжалдаги хирмонни яратиш машаққатли. Шунга қарамасдан тадбиркор мутахассис Каромали Юсупов раҳбарлик қилаётган ушбу хўжалик аъзолари эрта баҳордан буён ғўзани илғорлар тажрибаси, мутахассислар маслаҳати асосида парваришлаб, мақсадга яраша ҳосил тўплаш пайида бўлмоқдалар. Далаларда 22 та чопиқ трактори тўла қувватда ишлатиляпти.

Содиқжон Ўрозалиев бошлиқ бригаданинг майдонлари яқиндагина ўзлаштирилган Жалолобод массивига жойлашган. 4 йилдан буён жамоани бошқараётган бу омилкор деҳқон етакчилигидаги заршунослар 1996 йили 60 гектар майдондан режадаги 16 центнер ўрниға 20 центнердан чўл дурдонаси йиғиб олишга азму қарор қилган. Юсуфжон Мирзахалилов, Валижон Хайитов каби фидокорлар ғўза парваришида жонбозлик кўрсатяптилар.

Алишер Иззатуллаев, Абдумўмин Қодиров, Абдуфаттоҳ Суярқулов, Абдураҳмат Раҳмонов, Иброҳимжон Хуморовлар бошлиқ бригадаларда ҳам ғўзалардаги кўсаклар сони тобора кўпаймоқда

А. ҚОРАБОЕВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Касби оддий— ҳиммати олий

МАДИРЛИК МАРД ФЕРМЕР

К/хаёти 96/12 авг. №58

Мадир қишлоғини Хоразм воҳасида кўпчилик билади. Ривоятларда битилишича, бундан бир неча юз йил олдин хоразмликлар ва эронийлар ўртасида бўлган жангда бу қишлоқдан борган йигитлар жасорати Хива хонини ҳайратда қолдирган экан. Жасур жангчиларнинг ўз рақиблари билан қаҳрамонларча кўрашини кўриб хон уларга қарата «мард элнинг фарзандлари экансизлар, балли азаматлар» деб хитоб қилади. Шу-шу қишлоқ номи «Мард эл» деб юритилган. Йиллар ўтиши билан бу ном «Мадир» шаклида талаффуз қилина бошлайди. «Мадир»нинг мард ўғлонларидан бири Қаландар Қурбоновдир. У умрининг ярим асрини қишлоқ хўжалигининг ривожланишига бағишлаган элсевар, юртпарвар кишилар сирасига киради.

У ўн олти йил Хонқа туманининг ҳозирги «Янги ҳаёт» жамоа хўжалигига раҳбарлик қилди. Қаландар ака ишга киришганда ҳар гектар майдондан 15-16 центнердан пахта ҳосили олинарди. Орадан бир неча йил ўтмаёқ бу кўрсаткич 2-2,5 бараварга кўпайганини кўпчилик ҳамон эслайди.

От суринмай йўл топмас, йигит уринмай ном топмас деган донолар нақли бор. Ҳа, Қаландар оға ер бойликнинг онаси бўлса, меҳнат унинг отаси деб ҳисоблайдиганлардан. Янги ерларни ўзлаштириш, боғу роғлар яратиш, қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олиш борасида самарали ва ҳалол меҳнати туфайли у ҳануз эъзозу ҳурматда, давралар тўрида.

Қаландар оға Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Чорвачиликда ислоҳотларни такомиллаштириш ҳамда деҳқон (фермер) хўжаликлари ва хусусийлаштирилган фермалар манфаатларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қарорини тарихий аҳамияти тўғрисида узоқ гапирди. Фермерлар фаолияти қорамолларнинг бош сонига эмас, молларнинг маҳсулдорлигига, шартномаларнинг бажарилишига қараб баҳо берилишини жуда-жуда маъқуллашини алоҳида таъкидлайди. У энг биринчилар қаторида фермер хўжалиги ташкил этган, энг кекса фермерлар сирасига киради. Бугунга келиб у бошлиқ фермер хўжалигида 60 бош қорамол, 100 қути асалари, 100 та қўй бор. Қорамолларнинг учдан бир қисми соғин сигирларни ташкил этади. Унинг ихтиёрига 10 гектар ер ажратилган. Ўтган йили 5 гектар майдонга шоли экиб, гектаридан 45 центнердан ҳосил

кўтарилди. Озуқа учун маккажўхори ва беда етиштиришда ҳам юқори кўрсаткичлар қайд этилди.

Фермер жамоа хўжалиги ўртасидаги шартнома шартларини бажаришни муқаддас бурч деб билади. Инсонни бой қиладиган, ўзаро ҳамкорликни мустаҳкамлайдиган ҳам лабзи ҳалолликдир. Тўғри фермер учун чорвачилик маҳсулоти етиштириш минг азоб эвазига бўлаётир. Бу йил 3 тонна гўшт, 24 тонна сут топшириш учун шартлашиб олинган.

— Қани эди, ихтиёримизга яна ўн гектар қўшимча ер берилса, икки баравар кўп маҳсулот топширардик, — дейди куйиниб Қаландар оға. — Ҳукумат қарорларини бажара бориб, туман ва хўжалик раҳбарлари билан доимо ўзаро ҳамкорлик асосида иш юритяпмиз. Аммо айрим муаммолар дилни хира қилаётир. Масалан фермер хўжалигимизга марказлашган ҳолда, омихта ем фонди ажратилган эди. Шунга кўра Урганч ёғ-мой комбинатидан 3 тонна шелуха олишимиз керак эди. Комбинатнинг айрим масъулиятсиз раҳбарлари фермерларга панжа орасидан қарамоқда. Бир неча марта боришимизга қарамай бизга ажратилган емни ололмай сарсон бўлдик. Ҳатто озуқа учун пулини олдиндан тўлаб ҳам қўйганмиз...

Биз комбинат масъуллари фермернинг ташвишига шерик бўладилар деб ўйлаймиз.

Улуғ китобларда саҳий киши Худо таолонинг севикли бандасидир деб битилган муқаддас сўзлар бор. Қаландар оға ҳам саховатини етим-есирлардан, муҳтожлардан аямайди. Унта соғин сигирни 5 та кўп болали оилага ажратиб берди. Бундай оилаларнинг ҳар бири иккитадан соғин сигир сутини бепул йил давомида соғиб олиб оиласи эҳтиёжлари учун фойдаланяпти.

Соғлом авлод учун жон чекиш ҳар бир мўминнинг вазифасидир. Кекса фермер савобли ишга қўл урди. Қишлоқда қурилаётган шифокорлик амбулаторияси қурилиши учун ўз жамғармасидан 50 минг сўм маблағ ажратди. У қилаётган хайрли ишлар кўп. Байрамларда бечораҳоллару майиб-мажруҳларни йўқлашни канда қилмайди.

— Президентимизга минг карра раҳмат, — дейди Қаландар оға. — Чунки бизни олижаноб ишларни бажаришимизга кенг йўл очиб берди. Яна икки-уч йил ичида янада катта ўзгаришлар рўёбга чиқишига имоним комил.

Кўп ишлаган-кўп яшар. Яшаганда ҳам пири бадавлат бўлиб яшайди. Ёши етмишга яқинлашган Қаландар оғанинг 7 қизу 6 ўғли, 55 неварасию 10 нафар чевараси бор. У тиним билмайди. Ахир, меҳнат билан қарисанг, роҳат кўриб яшарсан деб бежиз айтилмаган-ку.

Д. ҚИРҒИЗБОЕВ, «Қишлоқ ҳаёти» махсус мухбири.

ВАТАН МАДҲИ

ЎЗБЕКИСТОН

Мовий осмони-ла гўзалдир бу ер,
Майса, баргларида ўзгача чирой.
Тотли мевасидай асалдир бу ер.
Сахий далалари «оқ олтин»га бой,
Бу ернинг халқи ҳам сахий ва содда,
Нуроний чоллари меҳнаткаш, доно.
Ёшларин севгиси ўтдир одатда,
Ишқли кўзларида бир дунё маъно...
Бағри кенг юртидир бу пок эрур дили,
Бу ердан жой топган турли хил миллат.
Ўз меҳнати билан бахт топиб эли,
Дўстлар даврасида яшар ҳамжиҳат,
Бундаги дўстликдан ранг олар бўстон,
Бу дўстлик метиндай мангу мустаҳкам.
Мустақил юрт эрур, хур Ўзбекистон —
Кўп юртлар сафида одимлар шаҳдам!

Анвар ИМИНОВ.

ШУКРОНА

Ўтганларни эсламоқ ўзбек одатим.
Юракдан таъзим улуғ Темурга.
У билан машҳурдир менинг миллатим —
Юртимга бахт берган, қувонч дилимга.

Дунёда ўрнини топди ўзбегим,
Йўлларим ёритди, нурли сайқали.
Мустақиллик сабаб, қайтди Ватанга.
Етмиш йил маън бўлган бобом ҳайкали.

Жаҳонгир руҳини гулга ўрайман,
Хотира туғини кўтариб баланд.
Унга сиғинаман зафар сўрайман,
Сиймоси ҳамиша дилимга пайванд.

Ҳар бир ўзбегимнинг хонадонида,
Бу кун Ибн Тарағай улуғ отадай.
Юртимизнинг ҳар битта ўғил-қизидан,
Бу улуғ бобомга раҳмат ёғилгай...

Анвар ҚУРБОН.

ВАФО

Ҳикоят

Бу воқеа 1144 йилда Ат-Тур (Миср) ҳокимининг ўғли бўлмиш Буқсун тилидан ёзиб олинган. Мен овга жуда қизиқардим. Отам Ат-Турга ҳоким қилиб тайинланганидан сўнг мен у билан бирга кетдим. Шу ерда тез-тез овга чиқиб турар эдим. Кунларнинг бирида душманлардан бир тўдаси менга ҳужум қилиб, қўлга олишди-да, ертўлага қамаб қўйдилар. Мени бўшатишга 2000 динор белгилашди. Асир тушганлигимни ҳеч ким билмаганлиги сабабли бир йил ётдим. Кунларнинг бирида менинг ёнимда иккинчи маҳбус пайдо бўлди. У бадавий эди. Биз танишиб, ҳол-аҳвол сўрашдик ва бу ерга қандай келиб қолганлигимиз ҳақида бир-биримизга сўзлаб бердик. Унинг учун эллик динор белгиланган эди. Бир куни у менга шундай деди:

— Сени бу ердан мендан бўлак ҳеч ким қутқармайди. Бунинг учун сен мени қутқаришинг керак, — деди.

Мен бу таклифга бепарво қарадим. У сўзини яна бир неча маротаба қайтарди. Мен ўзимча: — Агар мен уни қутқарсам, унинг савобига Олло таоллоҳ зора мени бу ердан озод этса, — деган фикрга келдим. Шундан сўнг унинг фикрини тинглаб, қамоқхона хўжайинига мурожаат қилдим:

— Мен бир йилдан бери ётибман. Ҳеч ким сўраб келмади. Агар сен рози бўлсанг, ёнимда ётган бадавийни озод эт. Мен унинг бадалини ҳам ўз зиммамга оламан. У бориб отамдан ҳар иккаламиз учун белгиланган товонни олиб келади, — дедим.

Бу таклиф унга маъқул тушди ва бадавийни озод қилди. Бадавий хайрлашар экан: — Мени икки ой кут, ҳаммаси яхши бўлади, — деди. Мен ишонч билан икки ой кутдим. Ундан дарак бўлмади. Умидим пучга чиққан кунларнинг бирида у ўзи ковлаган ер ости йўли орқали олдимда бирданига пайдо бўлиб: «Тур тезроқ, худо ҳаққи, беш ойдан буён бу йўлни Харба қишлоғидан сен томонга қазидим», — деди у. Бизлар ер ости йўли орқали озодликка чиқдик ва менинг кишанларимни синдириб, уйимга кузатиб қўйди.

Мен унинг ваъдасига вафодорлигига таҳсинлар ўқидим.

Тайёрловчи: Шоилёс ШОҲАЙДАР ўғли.

Республика қишлоқ спартакиадасининг якуний мусобақаларида

ЭЗГУ НИЯТ СОҲИБЛАРИ

Қишлоқ спортчиларининг Гулистонда ўтган биринчи республика спартакиадаси баҳслари сиртдан қараганда бир қадар оддий кўринади. Шиддаткорлик, мароқлилик жиҳатдан ҳам уни спорт турлари бўйича мамлакатимиз биринчиликларига қиёслаб бўлмайди. Лекин бу мусобақаларда дастлабки кўрикни ўтказишдан кўзланган мақсадга эришилганига шубҳа йўқ. Зеро, ушбу спартакиаданинг финал баҳсларида 420 дан ортиқ киши иштирок этганлиги, агар мусобақа дастури саккизта спорт тури билан чекланмаганида қатнашчилар сони янада ортиши аниқ эди.

Биз спартакиаданинг асл қаҳрамонлари, бугунги қишлоқ спортининг қаймоғини ташкил этган кишилар билан суҳбатлашиб, уларнинг қалб сўзларига қулоқ тутишни лозим топдик.

Дастлаб эътиборимизни тош кўтаришда биринчи ўринни эгаллаган Навоий вилояти полвонлари жалб қилишди. Ака-ука Ботир ва Баҳодир Расуловлар Конимех туманидаги Ҳамид Олимжон номли жамоа хўжалигида яшайдилар.

— Тош кўтаришга армия хизматида юрган пайти қизиқиб қолганман, — дейди Ботир. — Етти йилдан ошдики, бу машғулотни канда қилаётганим йўқ. Хўжалигимиздаги, райондаги турли байрамлар, тантаналар пайти бўладиган мусобақаларда қатнашиб юрардик. Мана энди бу ерда 24 кг тошни ҳар қўлимда 50 мартадан кўтариб, 90 кило вазнда биринчи ўринни эгалладим. Баҳодир эса 90 килодан ошиқ вазнда иштирок этиб, 24 кг тошни ҳар қўлида 61 марта кўтарди.

Суҳбат асносида Ботир ва Баҳодир Атлантада боксчилар мусобақасида кучини синаб кўрган Улуғбек Иброҳимов билан бирга машғулотларга қатнаганликларини, шунингдек, Навоийдан етти сузувчи олимпиада баҳсларида иштирок этиб, Ватанимиз спорт шарафини ҳимоя қилишганини мароқ билан гапиришди. Навоийликлар тош кўтаришда ғалаба қозонишларига 70 кг вазн тоифасида учинчи ўринни эгаллаган Р. Хузин ўз ҳиссасини қўшганлигини ҳам таъкидламоқ жоиз.

— Танага бироз ҳордиқ берай деб, машғулотларни бас қилган эдим, — дейди Ренат. — Кутилмаганда бу ёққа мусобақага жўнашга тўғри келди. Агар танаффус қилмаганимда ўз вазнимда энг юқори поғонага кўтарилиш ҳам мумкин эди.

Таъкидлаш жоизки, вазни атиги 70 кг бўлган кишининг 24 килолик тошни ҳар қўлида 37 мартадан кўтариши ҳам осонмас. Ахир, йигирма тўрт кило юкни бир қўл у ёқда турсин, икки қўллаб ҳам эгнига орта билмайдиган йигитлар ҳам оз эмас-ку.

Ваҳоланки, кундалик спорт машғулотлари чинакам мўъжиза яратиши мумкин. Мезбонлар жамоасидан бўлган Эркин Соибназаров билан суҳбатлашганимизда бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилдик.

— Бундан уч йил олдин бор-йўғи 45-50 кило тош босадиган ушоққина йигитча эдим, — дейди Эркин. — Соғлом бўлиш, гавдамни тўлатиш учун спорт билан жиддий шуғулланишга аҳд этдим. Ўйлаб-ўйлаб каратэнинг қўл жанги турини танладим. «Шарқ» клубида қирқдан кўпроқ қатнашчига Эсон ака Мирсултонов ҳамон мураббийлик қилмоқдалар. Ҳозир вазним 70 килога етди. Спартакиадада армреслинг-билак кучи мусобақаларида қатнашиб, ўз вазнимда биринчи ўринни эгалладим. Етти рақибимнинг қўлини ҳам қайиришга муваффақ бўлдим.

Биз Эркиндан: «Эндиги ниятлар қандай?» деб сўрадик. У деди:

— Ўзбекларнинг билаги қандай бақувват эканини жаҳонга намойиш этишдек эзгу ниятим бор...

Уч йил ичида ушоққина йигитча кўринишидан миқти гавдали полвон суратига кирган Эркин ўз муддаосига эришишига ишонамиз. Сирдарёликлар армреслинг бўйича спартакиадада ғолиб чиқишларига эса яна бир қатнашчи — «Малик» давлат хўжалигида истиқомат қилувчи А. Акрамов салмоқли ҳисса қўшди.

Адҳам 90 кг вазнда чемпион бўлди.

— Синфдошим Қурбонов Мурод билан биргаликда шуғулланамиз, — дейди у. — Тош кўтариб, асосан армреслингга ихтисослашаяпмиз. Спортга ошно бўлишимга дадам Рўзимурод Акрамов туртки берган, ҳозир ҳам ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаяпти.

Дарвоқе, спартакиада қатнашчилари билан суҳбатлар чоғида шунга ишонч ҳосил қилдикки, хоҳ алоҳида шахс бўлсин, хоҳ хўжалик ёки корхона бўлсин, спорт машғулотларига интилиш бор жойда самара бор. Аксинча, бу машғулотлар ортиқча дахмаза ҳисобланадиган жойларда ҳар хил баҳоналар рўкач қилинмоқда. Янги спорт иншоотлари қуриш у ёқда турсин, боридан ҳам дуруст фойдаланилмаяпти.

Бизнингча, қишлоқ спортчиларининг кейинги спартакиадалари жойларда жисмоний тарбия ва спорт тадбирлари қандай йўлга қўйилганлигининг яққол кўзгуси вазифасини ўтамоғи жоиз. Бу кўзгуда вилоятлар қандай акс этганини тасаввур қилишингиз учун спорт турларида, қайси вилоятлар совриндор бўлганини келтириб ўтамиз.

Мини футбол: 1. Сирдарё, Қашқадарё, 3. Наманган;

Миллий кураш (бухороча усул): 1. Қашқадарё, 2. Қорақалпоғистон, 3. Сурхондарё.

Миллий кураш (фарғонача усул): 1. Фарғона, 2. Андижон, 3. Наманган.

Тош кўтариш: 1. Навоий, 2. Самарқанд, 3. Тошкент.

Шахмат: 1. Сирдарё, 2. Тошкент, 3. Қашқадарё.

Шашка: 1. Тошкент, 2. Андижон, 3. Сирдарё.

Енгил атлетика: 1. Наманган, 2. Сирдарё, 3. Тошкент.

Армреслинг: 1. Сирдарё, 2. Қашқадарё, 3. Самарқанд.

Арқон тортишиш: 1. Сирдарё, 2. Фарғона, 3. Наманган.

Совриндорлар сафида Бухоро, Хоразм, Жиззах вилоятлари вакиллари йўқлиги ташвиш уйғотади. Наҳотки, бу вилоятларда спартакиада баҳсларида шоҳсупага кўтарилишга қобил спортчилар бўлмаса? Ҳеч бўлмаса спортнинг битта турида жамоа ҳисобида мукофотли ўрин эгалланмаганлигини қандай изоҳлаш мумкин?

Ўйлаш керакки, кейинги спартакиада баҳсларигача мутасаддилар бундай салбий ҳолатдан тўғри хулоса чиқариб, тегишли чора-тадбирларни кўришади ва ўшанда мусобақа янада қизғин ўтиб, катта спортнинг ишончли таянчига айланади. Мусобақаларни якунларкан, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раиси ўринбосари, агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитаси раиси, Спартакиада ташкилий қўмитаси раиси Т. Ҳ. Собитов шундай деди:

— Бир пайтлар Гулистон шаҳри ўрни қақроқ чўл бўлган. Ҳозир эса ўз номига монанд обод масканга айланган. Ўйлаб қаралса, спорт соҳасида ҳам очилмаган қўриқларни ўзлаштиришга киришмоқдамиз. Бу борада истиқлол бизга имкониятни кенг очиб берди. Агар ушбу имкониятларни оқилона ишга солсак, Ўзбекистон спортчилари тез орада халқаро майдонда ўзларининг бор бўй-бастини кўрсатишлари аниқ!

Чиндан ҳам, қишлоқ спортчиларининг дастлабки спартакиадаси жойларда истиқбол ғунчалари сероб эканлигини намойиш этди. Эндиги вазифа уларни авайлаб камолга етказиш, янгиларини кашф этиш, умуман жисмоний тарбия ва спорт соҳасини энг гуллаган, энг ривожланган жабҳалардан бирига айлантиришдан иборатдир.

Ш. АЛЛАМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

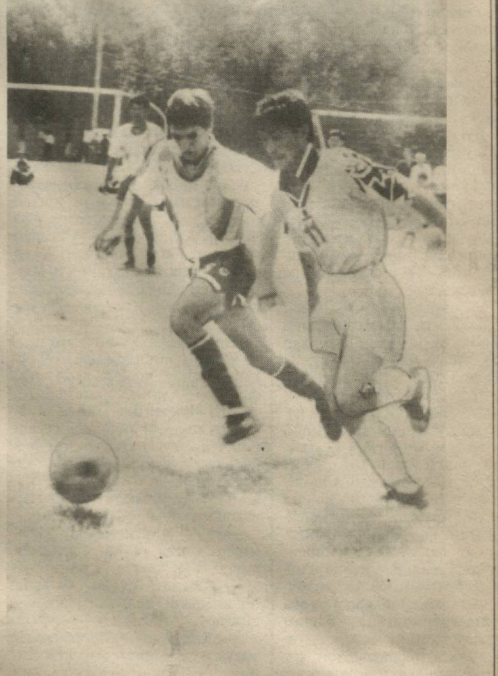

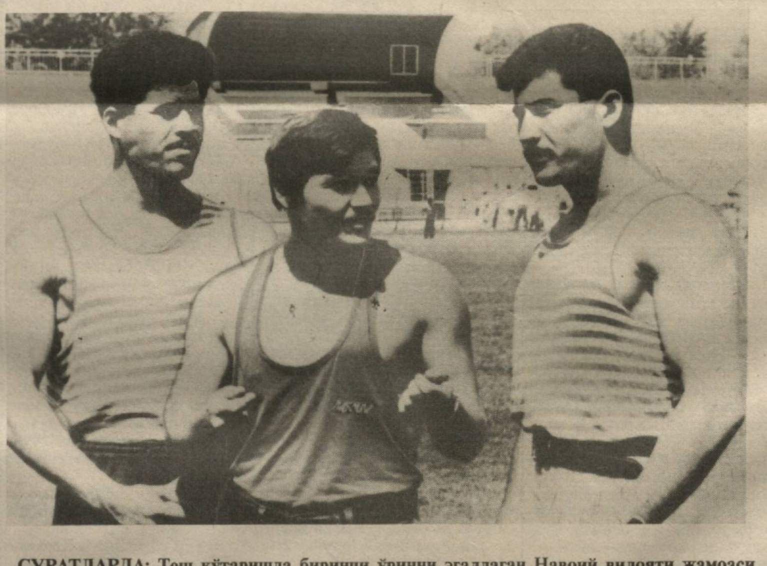

СУРАТЛАРДА: Тош кўтаришда биринчи ўринни эгаллаган Навоий вилояти жамоаси аъзолари — ака-ука Ботир ва Баҳодир Расуловлар ҳамда Ренат Хузин; ҳар доимгидек футбол баҳслари қизғин.

Н. МУХАММАДЖОНОВ олган суратлар.

ИШҚИБОЗЛАР МЕҲРИНИ ҚОЗОНДИ

Atlanta 1996

Қайси мусобақа бўлмасин, мезбонлар билан рақобат қилишнинг қийин томонлари бор. Томошабинлар ўз юртдоши, ҳамшаҳарига ишқибозлик қилишади. Шу боис мезбонлар билан баҳсда спортчи ҳеч кимда шубҳа уйғотмайдиган тўла устунликка эришиши жоиз. Лекин рақиб ҳам анойилардан бўлмаса-чи?

75 килограмм вазнда чорак финалда боксчимиз Д. Ёрбеков ана шундай қийин муаммога рўбарў келди. АҚШ терма командаси аъзоси Вэлльснинг учрашув бошланиши билан ташаббусни қўлга олиб, биринчи раундда устунликка эришганлиги унинг кучли чарм қўлқоп усталаридан эканлигини яққол кўрсатади. Лекин Осиё чемпиони унвонини бежиз қўлга киритмаган Дилшод ҳам довдирайдиганлар тоифасидан эмас.

Иккинчи ва учинчи раундда у рақибнинг устунлигига барҳам бериб, ҳисобда олдинга ўтди — 8:7. Учрашув тугашига бир лаҳза қолганида ҳам вакилимиз ушбу ҳисобда олдинда эди. Жонжаҳди билан олдинга ташланган Вэлльс яна бир зарба беришга улгурди — 8:8!

Ҳакамлар ҳайъати маслаҳатлашувдан сўнг Дилшоднинг рақибини ғолиб деб топди. Бу қанчалик адолатли ҳукм эканини аниқлаш мутахассислар эътиборига ҳавола. Бир нарса аёнки, Дилшод кучли рақиби билан шердек жанг қилди ва ҳақли равишда минг-минглаб ишқибозлар меҳрини қозонди. Мана шунинг ўзи энг катта мукофотлардан биридир. 67 килограмм вазнда Пуэрториколик Сампосга қарши рингга чиққан Наримон Отаевнинг ҳам омади юришмади. Ҳисоб рақиб фойдасига 28:16. Энди бутун умидимиз Карим Тўлагановдан.

Маррага етишда энг тезкор велосипедчилардан ҳисобланган Жамолиддин Абдужабборов ҳам энди баҳсга киришяпти. Профессионаллар билан мусобақалашиб, анча тажриба орттирган ҳамюртимиз ўзини кўрсатадиган фурсат етиб келди.

Бошқа спорт турларида ҳам вакилларимиз учун ҳали имкониятлар мавжуд. Фақат улардан фойдалана билиш жоиз.

Шермуҳаммад ЙЎЛДОШ ўғли.

Бу турфа дунё

БИРИ ДЎНГПЕШОНА, БОШҚАСИ БУКРИ

Нега бир хил балиқлар ўқдек адл, иккинчилари дўнгпешона, учинчилари думалоқ бўлади?

Ҳаммаси яшаш шароити, турмуш тарзи билан белгиланар экан. Чунончи, оқими суст чучук сув ҳавзаларида яшайдиган балиқларнинг биқинлари қапишганлиги сабаби — ўт-ўландар оралаб юриш қулай бўлиши учундир. Аксинча, сув тагида юришга ўрганган балиқларнинг қорни ясси бўлади, чунки бу ҳолда ерга таяниш осон.

Айрим балиқлар эса тухум қўйиш пайти шакл-шамойилини сезиларли ўзгартишади. Масалан, букри балиқ денгизда эканлигида бинойидек қоматга эга. Тухум қўйиш учун уммондан дарёга кўчиб ўтгач, букри балиқнинг тумшуғи чўзилиб, қармоқ тусини олади, яғринида дўнгча ҳосил бўлади. Балиқшунос мутахассислар — ихтиологлар бу ҳолатни турмуш тарзи ўзгариши билан изоҳлашади. Лекин асосан денгизу уммонларда яшаб, дарёга тухум қўйишга келадиган бошқа балиқларнинг нега тумшуғи чўзилиб, танасида букрилик ҳосил бўлмайди?

Олимлар ушбу саволга ҳануз тайинли жавоб топишолгани йўқ.

Хушхабарлар

БАХТНИНГ ШИФОБАХШ СУВИ

● БАХТ — Сирдарё вилоятининг тез ривожланиб бораётган кенжа шаҳарларидан бири. Бу ерда ўндан зиёд корхона фаолият кўрсатмоқда, уларда ҳилма-хил халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилаётир. Куни кеча эса яхна ичимликлар заводи ишга туширилди. Италия технологияси асосида қисқа вақтда қуриб фойдаланишга топширилган бу корхонада соатига 2500 шиша яхна ичимлик тайёрланади. Шуниси эътиборлики, бу сувлар экологик жиҳатдан мусаффо ва шифобахшдир.

ЖАҲОН АНДОЗАЛАРИ АСОСИДА

● **«АСАКАТЕКСТИЛЬ»** ҳиссадорлик жамиятида хориждан келтирилган 36 та янги тўқув дастгоҳи ишга туширилди. Шу туфайли ҳозирдаёқ ҳар ойда 500 минг квадрат метр энли сурп ишлаб чиқарилмоқда. Республика енгил саноат уюшмаси йигирув-тўқув фабрикаларини қайта жиҳозлаш дастурига мувофиқ узоқ муддатли кредит ажратгани айни муддао бўлди. Эндиликда корхонани тўла қайта жиҳозлаш имконияти яратилди.

МЎЙНОҚ МЎЙНАСИ

● ОРОЛ **минтақасида экологик вазиятни юмшатиш борасида амалга оширилаётган муҳим тадбирлар самараси ўлароқ, ички сув ҳавзалари, кўллар сувга тўла бошлади. Бу эса Мўйноқ мўйнаси шуҳратини қайта тиклаш, кундуз ва ондатра боқишни кўпайтириш имконини берди. Шу мақсадда «Бизнес-фонд»дан 2 миллион сўм кредит олинди. Илгари мўйна марказдаги қайта ишлаш корхоналарига сув текинга бериб юборилар эди. Энди улар шу ернинг ўзида қайта ишланади. Тайёр мўйнадан бош кийимлар тикилади.**

МАДРАСА ЯШАРАЯПТИ

● **ҚАДИМ ХЕВА** шаҳридаги энг гўзал меъморий обидалардан бири — Исломхўжа мадрасасини таъмирлаш якунланмоқда.

Шўро замонида бу бетакрор обида анча путурдан кетган, айрим жойлари эса нурай бошлаган эди. Эндиликда эса у Хева тарихий ёдгорликларини таъмирлаш корхонаси усталарининг куч-ғайрати билан асл ҳолига қайтмоқда. Улар ёдгорликларни мамлакат мустақиллигининг беш йиллик тўйигача тўла таъмирдан чиқариш ниятида астойдил меҳнат қилмоқдалар.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

РЕСПУБЛИКА МУСИҚАЧИ—ТАРБИЯЛОВЧИЛАР МАКТАБ—ИНТЕРНАТИ

1996-1997 ўқув йили учун Ўзбекистон Республикаси вилоят ва туманлар ҳамда Тошкент шаҳридан 5-синфни битирган ўғил болаларни

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш жараёнида қуйидаги мусиқа мутахассислиги бўйича билим берилади. Кларнет, флейта, фагот, габой, труба, баритон, валторна, туба, трамбон, карнай-сурнай, ноғора, дойра.

Мактаб-интернатни битирган ўқувчиларга тўла ўрта маълумот тўғрисида гувоҳнома ва мусиқа гувоҳномаси берилади. Вилоятлардан келган ўқувчилар ётоқхона, 4 маҳал иссиқ овқат, кийим бош ва ўқув қуроллари билан бепул таъминланадилар.

Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

Қуйидаги ҳужжатлар талаб этилади: туғилганлик тўғрисида гувоҳнома, ота-онасининг иш жойидан ва турар жойидан маълумотнома, ўқувчини эмлатиш тўғрисида ва соғлиқ ҳақида тиббий кўрик маълумотномаси.

Манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳар, Ҳамза тумани, Ғалабанинг 40 йиллиги мавзеси, 2 квартал, 28-уй.

Автобуслар: 110, 119, 106, 161, Ғалабанинг 40 йиллиги бекати (Тузел) Трамвай: 29, 6. Телефон: 97-96-40.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

ҲОМИЙ: «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат—ширкат қўмитаси

«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Деҳқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 36-54-52.

Рўйҳатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г— 0429, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 19.30

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

1 2 3 3 4 6.